

Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií

**Osm let – Reportáže Jiřího X. Doležala v týdeníku
REFLEX**

(analýza reportáží v období osmi let)

(Bakalářská práce)

Barbora Lukšová

Brno 2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedené v bibliografii.

foto: Martin Janas

Obsah

1. Úvod	1
2. Publicistika, její žánr reportáž	3
2.1. Publicistika	3
2.1.1. Charakteristika reportáže	6
2.2. Egon Ervin Kisch	10
2.3. Významní čeští reportéři	11
2.3.1. Čeští reportéři píšící do 2. Světové války	11
2.3.2. Čeští reportéři píšící po 2. Světové válce	12
2.3.3. Současní autoři reportáží	13
2.4. Jiří X. Doležal	13
3. Analýza Doležalových reportáží	15
3.1. Doležalovy reportáže za rok 2000	15
3.2. Doležalovy reportáže za rok 2001	20
3.3. Doležalovy reportáže za rok 2002	25
3.4. Doležalovy reportáže za rok 2003	31
3.5. Doležalovy reportáže za rok 2004	34
3.6. Doležalovy reportáže za rok 2005	40
3.7. Doležalovy reportáže za rok 2006	46
3.8. Doležalovy reportáže za rok 2007	54
4. Doležalovy reportáže v průběhu osmi let	60

Anotace	63
Jmenný rejstřík	64
Použitá literatura	65

1. ÚVOD

„Když tiskne ty slinty J. X. Doležala, tak se vám k ničemu nebudu vyjadřovat.“

Jiří Komorous

šéf Národní protidrogové centrály (Citát dne, LN 13.7. 2005)

Bakalářská práce, se snaží zhodnotit, zmapovat, osvětlit a popsat reportáže Jiřího X. Doležala v týdeníku Reflex v rozmezí osmi let.

Jiří X. Doležal patří na české mediální scéně k významným, ale i k diskutovaným novinářům a proto jsem si právě jeho a jeho reportáže zvolila za téma své diplomové práce.

Od svého nástupu do redakce časopisu Reflex v roce 1991 dokázal Jiří X. Doležal svými reportážemi mnohé čtenáře šokovat, další si však svojí tvorbou dokázal získat. Autor je českou veřejností chápán rozporuplně. Mezi čtenáři článků Jiřího X. Doležala se objevují i třeba následující odlišné názory na autorovu osobu:

„pan Doležal je jediný opravdový novinář“ nebo *„taková samolibá fetující stvůra vůbec do žurnalistiky nepatří“* (Reflex 14/2000).

Jiří X. Doležal patří do týmu stálých redaktorů jak tištěného týdeníku tak i on- line REFLEXu. Svými články naplňuje koncepci, kterou si magazín předsevzal při svém vzniku. Být nekonvenčním periodikem, které se před ničím nezastaví a nebere si servítky. Tehdejší šéfredaktor Reflexu viděl v osobě Jiřího X. Doležala ještě jedno pozitivum, domníval se, že čím více rozhořčených dopisů přijde do redakce, jako reakce na články, tím lépe. (Reflex 14/ 2000) Částečně se tomuto obrazu snaží přiblížit Jiří X. Doležal i při tvorbě reportáží, o čemž se vás budu snažit přesvědčit na stránkách této bakalářské práce.

Cílem práce bylo zmapování reportážní činnosti Jiřího X. Doležala na stránkách časopisu Reflex v rozmezí osmi let. Popsat autorův charakteristický styl tvorby reportáží, popřípadě jeho proměny v průběhu sledovaného období.

Další cíl práce se týkal tematického zaměření reportáží Jiřího X. Doležala. Hledám odpovědi na otázku, jakým tématům se Jiří X. Doležal ve svých reportážích věnuje. Práce sleduje, zda autor píše o tématech, která jsou prezentována i v jiných médiích, nebo zda přichází s vlastními tématy.

Metodu, kterou jsem použila pro srovnávání jednotlivých témat reportáží, byla obsahová analýza. V daných reportážích jsem se s pomocí kvalitativního výzkumu zaměřila hlavně na následující body, podle kterých jsem se snažila rozebrat Doležalovy reportáže:

témata (novost, aktuálnost x opakování určitých témat, jedná li se o reportáže z domácího prostředí či ze zahraničí, do kterých oblastí se Doležal svými reportážemi vrací)), **titulky reportáží** (jejich forma, prvotní čitelnost jejich významu), **úvody reportáží** (jakým způsobem Doležal začíná své reportáže), **hovorová slova, práce s fakty, neobvyklé prvky, závěry reportáží** (rozličné způsoby zakončení Doležalových reportáží). Snažila jsem se srovnávat reportáže za jednotlivé roky a ze sebraných poznatků dále vyvodit závěry, jež jsou cílem této práce.

2. PUBLICISTIKA, JEJÍ ŽÁNŘ REPORTÁŽ

„Reportáž je víc než zpráva a fakt, víc než analýza. Vzniká tam, kde se pochopení setkává se zkušeností – je to jemná směs analýzy života.“ (Jo Bech-Karlsen, 1991:13)

Lidé jsou závislí na informacích, jež k nim denně proudí z rozličných sdělovacích prostředků. Sám čtenář již nemá dostatek možností, ověřovat, zda právě ty informace, které přijímá, jsou pravdivé, nebo jsou pouhým výmyslem. Svoji důvěru v pravdivost informací proto vkládá na bedra novinářům. Právě zde tkví hlavní úskalí žurnalistiky a její moc.

Kvalitní a čtenářsky přitažlivá žurnalistika by měla plnit následující funkce: zábavní, vzdělávací, výchovnou, kulturní, sociální, komunikační, ekonomickou, propagandistickou, analytickou, kritickou, kontrolní a především funkci informativní. Média tedy na jedné straně informují o politice, sportu, kultuře nebo hospodářství, vzdělávají a rozvíjí publikum, avšak na druhé straně dokáží ovlivňovat lidské myšlení a názory čtenářů.

Jedním z kroků, jak zaručit objektivitu a rovnováhu médií, je rozlišování zpravodajských a publicistických žánrů. Žánr je soubor znaků, jež jsou pro něj charakteristické. Podle těchto znaků můžeme rozeznávat, je-li daný útvar zprávou, sloupkem nebo komentářem. Proto by se autoři měli snažit naplňovat žánr, ve kterém se rozhodli, svůj text tvořit.

2.1. Publicistika

Publicistické žánry jsou součástí denního tisku od jeho prvopočátku. Jejich úkolem je poskytnout čtenáři pohled na danou problematiku z různých úhlů pohledu. Publicistické žánry mají pobavit, zabavit, poučit nebo jen osvěžit noviny. Znakem publicistických žánrů je fakt, že všechny používají v různé míře postupy umělecké literatury. Hlavním cílem publicistiky je hledání souvislosti, vyslovování názorů autorů, komentování nastalé situace, tudíž i vyslovování osobního stanoviska autora. (Osvaldová, Lábová 2001:14)

„Publicistika obsahuje soudy, postoje, pojmy, jejím výsledkem není jen informování, ale také poznávání. Postihuje společenské jevy příčiny jejich vzniku a vzájemné korelace.“
(Osvaldová, Lábová 2001:14)

Jiné pracovní postupy se očekávají od novinářů, kteří píšou zpravodajské články. Od nich se vyžaduje neutrální postoj k případu a produktem jejich práce má být článek, jenž čtenáře informuje o aktuálním dění, neobsahuje však žádné autorovo hodnocení, natož vlastní postoj k problematice. Pro zpravodajství je charakteristické přesné zachycení aktuální situace daného dne, co se stalo, co se děje, co se dít bude.

Publicistické žánry se od žánrů zpravodajských liší mimo jiné i kompozicí. Publicistická sdělení bývají delší, odkrývají autorův postoj a ve svých úvodních odstavcích, bývají mnohdy pestřejší, než žánry zpravodajské. Charakter publicistických stylů se odvíjí od jejich širokého společenského poslání – rychle, výstižně a především přesně informovat své čtenáře, kteří patří do různých věkových, sociálních nebo vzdělanostních skupin. Tento styl je dynamický, prošel velkým vývojem, mění se však neustále.

„Výrazové publicistické prostředky odrážejí politicko–ekonomickou situaci a styl získává s novými společenskými podmínkami i novou vnější podobu.“ (Čechová a kol. 1997:177)

Publicistický styl je jako jeden z mála funkčních stylů, jenž je v těsné souvislosti s druhými styly. Promítají se v něm prvky mluveného stylu, odborného stylu, tak i stylu uměleckého. Zvláštním rysem publicistických textů, psaných i mluvených, je fakt, že vznikají velmi rychle. Na druhou stranu je však u těchto stylů jistá pravidelnost, či zažitý model vyjádření (kompozice čísla, rozmístění rubrik, sled informací). Jistým modelem se řídí i jednotlivé publicistické žánry. Snaží-li se však autor o originalitu a nový přístup k danému žánru, musí ustálený model výstavby daného žánru porušit, což je v některých případech k neprospěchu celého článku.

Základem textů publicistického stylu je neutrální spisovný jazyk. K dalším výrazovým prostředkům publicistiky patří automatizované a automatizující se slova či větná spojení a nové stylově atraktivní prostředky.

Publicistika oproti zpravodajství používá také odlišné jazykové metody. Publicistika využívá obrazná a expresivní vyjádření, která mohou být buď zcela nová a aktuální, nebo jiná, jež jsou ustálená v samotném jazyce (vytunelovat banku, padaly hlavy,...). Exkluzivní výrazy mají za úkol přidávat publicistice na její prestiži. Tyto výrazy najdeme především v hudebních, filmových či literárních kritikách (esprit, remake, gospel,...). K dalším

publicistickým jazykovým prvkům patří postojové výrazy a výpovědi, díky nim autor vyjadřuje svůj názor, nebo názor jiné skupiny (argumenty, manipulace,...).

Titulky jsou důležitou částí každého článku, avšak publicistické titulky neprošly do současnosti tak velkou změnou, jak tomu bylo u titulků zpravodajských. Titulkem můžeme vyvolat pocit, představu, dostat čtenáře do určité nálady. Publicistické titulky bývají většinou krátké, jmenné a novým prvkem vyskytujícím se v současné publicistice patří mezititulky. Z hlediska toho, o čem a jakým způsobem informují čtenáře samotné titulky, nabízí se jejich dělení do následujících dvou skupin:

- a) Titulky, které se snaží co nejstručněji formou nabídnout co největší množství informací.
- b) Titulky podávající jen částečnou informaci. Tyto titulky mají za úkol vzbudit čtenářovu pozornost a chuť k přečtení celého textu. (Čechová a kol. 1997:181)

Nejpoužívanější české publicistické žánry patří:

Feature: publicistický útvar, jenž zpracovává příběh, událost související se současným trendem. Cílem je pobavit, zaujmout díky hloubce a detailnosti zpracované problematiky.

Glosa: publicistický útvar, v němž se odráží jedna otázka či problém, který autor neřeší, pouze naznačuje možné východisko. V glose je obvykle daná situace ironicky komentována.

Interview: řízený rozhovor, jenž vede k určitému cíli. Jedná se o dialog, v němž jsou jasně stanoveny role: tazatel, odpovídající. Rozhovor má vzestupnou tendenci, odkrývá něco nového a mění se v průběhu vývoje situace.

Komentář: útvar zpracovávající názor ke klíčovému tématu. Nutností jsou dobré znalosti tématu a argumentace. Je kritický a částečně i moralizující. Řeší problém v celé jeho šíři i kontextu.

Poznámka: je komentářem kratšího rozsahu reagující na určitou otázku. Většinou se netýká zásadního problému, ale je spíše postřehem autora. Poznámka má čtenáře vyvolat zamyšlení.

Reportáž (Osvaldová, Halada 1999)

2.1.1. Charakteristika reportáže

Reportáž je v prostředí tištěných médií považována za nejprestižnější, ale také nejčastěji se vyskytující útvar. Slovo reportáž má svůj etymologický původ ve francouzském slově reportére, které znamená přinášet, ve smyslu přinášet informace. Pro reportáž se však ve světě užívá řada různých pojmů. To je způsobeno vývojem reportáže, Žánr se totiž začal rozvíjet dříve v britském, severoamerickém tisku a následně v tisku německém. Tento vývoj se odehrál do první světové války. Po první světové válce se reportáž začala rozvíjet například v tisku skandinávském. (*Bartošek, 2001*)

Reportáž zobrazuje skutečnou událost na základě konkrétních, dokumentárních faktů. Při tvorbě reportáže se klade důraz na použití mnohotvárných stylistických a kompozičních postupů. V tomto žánru se mísí používání různých jazykových rovin.

Reportáž stojí na rozhraní mezi zpravodajstvím a publicistikou. Společným znakem zpravodajství a reportáže je informování. Ze zpravodajské stránky by měla reportáž dále obsahovat aktuální informace a ověřená fakta.

Z pohledu publicistiky by měl být v reportáži obsažen osobní pohled a komentáře od reportéra. Reportér by měl hledat příčiny a souvislosti popisovaných událostí, vložit do reportáže subjektivní prvky. Specifikem reportáže je také fakt, že prozrazuje čtenáři, jak autor získával informace a odkrývá detaily, které ke vzniku reportáže vůbec vedly. Kvalitní reportáž totiž vždy musí vznikat z přímého svědectví autora. To však již neplatí u zpravodajství, to se díky technickým vymoženostem a množství událostí, o kterých se snaží noviny informovat, zcela odosobnilo.

Stěžejním úkolem každé reportáže je podat svědectví a přinést barvitý, zajímavý a poutavý obrázek události či jevu.

„Pracovat na reportáži znamená vyprávět příběh.“ (Jo Bech-Karlsen, 1991:13)

Reportáž by měla čtenáře přivést do míst a situací, kam by se normálně nedostali, a díky dokonalému popisu se čtenář s tímto místem nebo situací seznámí. Předmětem

reportáže, by mělo být zajímavé a aktuální téma, ve kterém novinář vystupuje jako literární postava.

Reportáž může mít různé podoby: psaná, obrazová, zvuková, nebo kombinace (zvuk + obraz). K hlavním metodám práce patří pozorování, přímá účast, sběr faktů a konfrontace pohledů bezprostředních účastníků. Rozlišují se také dvě roviny, v nichž data pro reportáž sbíráme. První rovinu sběru informací představuje přímý sběr, kdy reportér na základě přímého pozorování vytváří kostru příběhu. Autor je přítomen na místě, o kterém se píše a pracuje s informacemi, které vidí a popisuje svoje prožitky. Druhá rovina sběru dat je nepřímá, kdy autor je závislý na tom, co se dozví z dalších zdrojů. Prostřednictvím výpovědí účastníků situací se účastní situace jen nepřímo. V každé reportáži je možné najít obě složky, ale přímá složka, by měla vždy převládat.

Témata reportáží se zaměřuje především na události lidského života buď na poli společenském, nebo individuálním. Aby získala na čtivosti a zajímavosti, musí obsahovat tzv. human touch, musí oslovit lidi, měly by v ní být promítnuty lidské osudy. Aktéři mají také do reportáže promlouvat skrz přímé řeči. Za zdařilou reportáž se považuje ta, která má elegantní ukončení, může být zakončena pointou, popřípadě když začátek a konec reportáže mají návaznost.

Jak z pohledu autora, tak z pohledu čtenáře je nejdůležitější částí reportáže úvod. Kvalitní, překvapivý, neobvyklý, tajemný a nápaditý úvod může čtenáře buď nalákat k přečtení reportáže, v horším případě ho zcela odradit. Autor může vystavět úvod reportáže buď přímým skokem do události, o které má daná reportáž pojednávat. Další možností je úvod popisný, kdy zobrazuje osoby a prostředí. V tomto typu úvodu se často setkáme s rekapitulací dosavadních poznatků. Avšak u reportáží se můžeme narazit i na úvod, jenž začíná otázkou, monologem, nebo dialogem. Nejčastější typy úvodů publicistických žánru: shrnující (obsahuje jádro sdělení), akcentující jeden aspekt sdělení, kulisový, dramatický (začíná příběhem), nepřímý (úvod, který zdánlivě nemá s titulkem nic společného), citátový, otázkový.

Role reportéra a jeho vystupování v reportáži je zcela individuální. U všech reportáží by však mělo platit, že reportér má být vypravěčem příběhu, kterého byl sám svědkem. Situace, kdy se prostřednictvím slov reportéra dozvídáme informace, a díky jeho úhlu pohledu si vytvoříme skutečný obraz situace a získáme tak přehled o tom, co se stalo, se nazývá „autorský úhel pohledu“. Autorský úhel pohledu je nejběžnějším způsobem psaní reportáží.

Důležitá otázka se vznáší i nad použitím časů v reportáži. Užít čas minulý, přítomný, či tyto dva časy kombinovat? Při používání přítomného času docílí novinář vtažení čtenáře do děje reportáže. Čtenář tak prožívá reportáž, jako by se právě odehrávala a on byl její součástí. Často využívaným prostředkem je i tzv. „rámcové vyprávění.“ Hlavní vyprávění, jež je vloženo do minulého času, je na začátku a konci zarámováno přítomností.

Shrnutí znaků reportáže: osobní přítomnost autora, hodnotící prvky, ve většině reportáží ich forma, mnohostranný pohled, pestrost ve: výběru témat, úhlu pohledu, v používání žurnalistických prostředků, dějovost, detailní popis prostředí a osob, citový apel.

Místo reportáže na stránkách novin se liší jak v závislosti na jednotlivých světadílech, tak i v jednotlivých zemích. Existuje teorie, kterou propagoval např. Gunnar Elveson, Švéd, který se zabýval reportáží jako žánrem. Tato teorie postavení reportáže mezi dalšími žánry odvozuje od společenského hodnocení jejich autorů. Evelson tvrdí, že postavení reportáže mezi ostatními žurnalistickými žánry se odvíjí od čtyř faktorů:

- 1) kdo reportáž píše
- 2) je-li možné vydat reportáž knižně
- 3) bude-li si literární kritika reportáže všímat
- 4) budou-li čtenáři reportáž vnímat jako něco víc než článek v novinách ((Jo Bech-Karlsen,1991)

Teprve dvacáté století, přispělo svými technickými novinkami a hektickým životním stylem k plnému rozvoji žánru reportáže jak ve světě, tak i u nás. Společně s tímto rozvojem reportážního žánru nabývá i sama reportáž zcela nové podoby.

„Dnešní reportáž už zdaleka tolik neinklinuje k umělecké literatuře, výrazně se v ní prosazují prvky investigativní, jeden pól ovlivněn vizuálními médii se vrací k počátkům, k dokumentárnímu svědectví. Každý nový dobrý autor může posunout odborná kritéria a stát se svým stylem a metodami práce objektem studia pro ostatní.“
(www.aust.cz/zurnalistika/?p4)

Z obecného úhlu pohledu, měly na dnešní podobu reportáže, jak české, tak i světové, rozhodující vliv dva literární směry:

a) realismus reprezentovaný H. Balzacem, G. Flaubertem, F.M. Dostojevským nebo L. N. Tolstým

b) naturalismus, jehož hlavním představitelem byl E. Zola.

Velký vliv na vznik reportáže jako samostatného žurnalistického žánru měla americká škola Muckraking (kydání hnoje), jejíž počátek se datuje kolem roku 1902. Školu takto pojmenoval americký prezident Theodor Roosevelt. Pohrdavý název korespondoval s prací novinářů, kteří pouze „hrabali špínu,“ novináři si za hlavní cíl své práce kladli odhalování korupce v obchodu, výrobě, ale i v politice.

Období Kydačů hnoje odstartoval Magazín McClure. V redakci McClure se sešli Ida M. Tarbell, specialistka na biografie a výzkumnou práci, Lincoln Steffens a Ray Stannard Baker. Tito novináři hned na konci roku 1902 informovali veřejnost o odhalených korupcích. Tarbellová přišla s odhalením obchodních praktik Johna D. Rockefellera se Standard Oil Company. Steffens odryl korupci v městské vládě a Baker se začal zajímat o problémy pracujících lidí. Tento nový styl změnil koncepci magazínu a navýšil čtenářské publikum. (*M.Emery, E. Emery, 1996:226*)

Hlavními zdroji, jenž se podílely na rozvoji české reportáže jsou:

- a) Romantická próza („obrazy“) – zachycují subjektivní prožitky a dojmy, které jsou většinou zaměřeny na národopis nebo cestopis.
- b) Vývoj jazyka – jak mluveného, tak psaného a nové kompoziční postupy. Skrz řádky novin měli autoři prokázat, že čeština je bohatý a plnohodnotný jazyk, který se může svojí slovní zásobou vyrovnat jazyku německému.
- c) Rozvoj techniky (telegrafu, telefonu, novinové rotačky). S rozvojem techniky se zkracuje vzdálenost, reportáž pak slouží jako očitě svědectví.

K hlavním historickým mezníkům vývoje reportáže obecně patří:

- a) válka Severu proti Jihu – váleční korespondenti
- b) první světová válka – reportáž v tomto období dokázala postihnout atmosféru války, dokumentárnost

reportážní principy pronikají jak do krásné literatury, tak na filmové plátno.

- c) období pro 1. světové válce – působí řada reportérů, kteří užívají nové reportážní postupy: Objektivistický styl a teorii ledovce (autor použije pouze zlomek toho, co zná). Jako první tuto metodu užívá Ernest Hemingway, který psal pro list STAR.

2.2. Egon Ervin Kisch

„Egon Ervin Kisch je – dalo by se říci – mýtická postava tuzemské žurnalistiky, postava, která naplňuje představu „správného“ novináře, novináře „od boha“, novináře osudem.“ (Barbara Kopplová In Kisch známý a neznámý, 2005:13).

Egon Ervin Kisch je považován za prvního českého reportéra. Byl autorem reportáží, fejetonů, povídek a divadelních her. Zasloužil se o založení moderní literární reportáže 20. století, jako samostatného literárního žánru. Ve své době patřil ke světově uznávaným reportérům. Jako novinář si vysloužil přezdívku „zuřivý reportér“. Ve Vídni navštěvoval přednášky žurnalistiky, kde získal jako jeden z mála tehdejších reportérů teoretické znalosti o novinařině.

„Oplýval znalostmi a také chutí pátrat po informacích a zajímavých tématech, proto vynikal nad svými kolegy. Pro dobrou reportáž byl ochoten udělat nemožné....“ (Barbara Kopplová In Kisch známý a neznámý, 2005:14).

Od roku 1912 působil Egon Ervin Kisch jako vojenský zpravodaj na balkánské frontě. Po válce se odstěhoval do Berlína a začal jezdit po světě a psát reportáže ze svých cest. Věnoval se nejen praxi, ale také teorii reportáže, napsal totiž i učebnici Klasický žurnalismus. Povolání reportéra přivedlo Kische až do Španělska, kde v letech 1937-38 zuřila občanská válka. Důležitou funkci Kischových reportáží představuje estetičnost. (Kavárna Grossenwahn ve Whitechapelu - reportáž z Londýna, Böhmische Juden eines Jahrhunderts – reportáž o uměleckých osobnostech židovského původu pocházejících z Čech, Na dolní straně východního New Yorku neboli Role příležitosti).

V osudném roce 1939 emigroval Kisch do Spojených států a dál jeho cesta pokračovala do Mexika. Do Československa se vrátil v roce 1946, kde však po dvou letech 31. 3. 1948 zemřel.

Kisch ve své tvorbě upřednostňoval reportáž před všemi ostatními žánry. Reportáž pro Egona Ervina Kische představuje: „literární stravu budoucnosti“.

Jak na stránkách světových, tak i na stránkách českých časopisů se autoři pouští do polemik mezi románem „jako uměním výmyslu“ a reportáží „jako záznamem skutečného života.“ Do této ožehavé polemiky se zapojil i Egon Ervín Kisch a bojoval za „svoji“ reportáž. Polemiky se rozvíjely především na stránkách periodik Tvorba a Čin.

2.3. Významní čeští reportéři

2.3.1. čeští reportéři píšící do 2. světové války

Františka Feigla - působil jako frontový zpravodaj pro zahraniční ČTK, dostal statut válečného korespondenta. Spolu se spojeneckými armádami absolvoval cestu až od vylodění v Norman do Dne vítězství. A po zásluze byl odměněn Válečným křížem. Přispíval do Lidových novin a později se stal i jejich šéfredaktorem.. Po válce nastoupil v Československém rozhlasu a v osmi stech relacích reportoval o průbězích Norimberského procesu.

Eduard Bass – prozaik, novinář a textař. Jako reportér, fejetonista a soudnickář působil především v letech 1921-1942 převážně v Lidových novinách a v roce 1933 se stal jejich šéfredaktorem.

Karel Čapek – žurnalista, prozaik, dramaturg a spisovatel. Přispíval do Národních listů a do Lidových novin a jejich týdeníku Nebojsa. Jeho umělecká činnost byla ovlivněna především dlouholetou novinářskou prací.

2.3.2. čeští reportéři po 2. světové válce

Ladislav Mňačko – působil především jako spisovatel a publicista. V rozmezí let 1945 – 53, byl zaměstnán jako redaktor Rudého práva a Pravdy. V letech 1954 – 66 pracoval jako zahraniční zpravodaj v mnoha evropských a asijských městech. Zážitky z této práce jsou zahrnuty v několika reportážních knihách (př. Kde končí prašné cesty, Opožděné reportáže)

Ludvík Aškenazy – novinář, prozaik, ale i autor pohádek a scénárista. Po válce pracoval Aškenazy jako reportér a zahraničně politický komentátor v Čs. Rozhlasu v cizojazyčném vysílání. Pracovně navštívil Německo, Polsko, Itálii, Indii, Japonsko a USA. Publikoval v Literárních novinách, v Hostu do domu, Plameni a Divadle. (Aškenazyho reportáže: Kde teče krev a nafta, Z modrého zápisníku, Všude jsem potkal lidi)

Ivan Klíma – dramatik, publicista, spisovatel. Pracoval v redakci časopisu Květy a v nakladatelství Československý spisovatel. Jako novinář přispíval také do Lidových novin, či literárních listů. (Mezi třemi hranicemi, 1960 – reportáže ze Slovenska, Návštěva u nesmrtelné tetky, 1965 – umělecká reportáž)

Rudolf Křesťan - působil od roku 1964 jako redaktor Mladého Světa, kde byl zaměstnán až do roku 1993, kdy začal působit v Týdeníku Televize. Od roku 2003 pracuje tento novinář, proslavený především svými fejetony, jichž vydal více než dva tisíce, na volné noze.

Karel Hvižd'ala – Novinář a spisovatel, jenž se proslavil především svými rozhovory. Působil v nakladatelství Albatros. Byl jedním ze spoluzakladatelů časopisu Týden, kde také až do roku 1998 pracoval. Nyní je opět na volné noze.

Petr Adler – byl v šedesátých a sedmdesátých letech minulého století významnou osobností pražského uměleckého světa. Je znám, především jako novinář a překladatel, který působil především v Mladém Světě.

2.3.3. současní autoři reportáží

Jan Rybář – pracoval jako vedoucí redaktor zahraničního oddělení MF DNES, do které přispívá již od roku 1997. Je znám převážně jakou autor více než stovky reportáží na rozličná témata. Během patnácti let, byl svědkem mnoha klíčových konfliktů: na Kavkaze, na Balkáně, v Rusku, v Afganistanu a v Iráku. V roce 2004 vyhrál s fotografiemi z Beslanu Czech Press Photo.

Jana Cíglarová – Současná reportérka čtvrtletního Magazínu MF Dnes, působila jako britská zpravodajka Lidových novin, vedla časopis Elle, založila přílohu ONA DNES a uváděla vlastní módní pořad Pret a Porter na Expressrádiu. Spolupracuje i s Českou televizí, kde se podílí na tvorbě Třinácté komnaty.

Michal Komárek – Současný reportér týdeníku Reflex, jenž si získal pozornost čtenářů, především díky svým komentářům, píšící však i reportáže.

Jan Potůček – působí v současnosti jako šéfredaktor DigiZone.cz a redaktor týdeníku Reflex. Dříve byl vedoucím mediální rubriky v Lidových novinách, Týdnu, DV Magazínu a serveru Svět Namodro. Zakládal a jako první šéfredaktor vedl internetový deník RadioTV.cz.

Česká reportáž, má za sebou dlouhé období vývoje. Díky kvalitním českým žurnalistům, jenž se zasloužili o její vývoj v počátcích a následně ji jako žánr rozvíjeli, patří reportáž k publicistickým žánrům hojně se vyskytujícím na stránkách českých periodik.

2.4. Jiří X. Doležal

Jiří X. Doležal, je na české mediální scéně významným, ale i diskutovaným, kontroverzním novinářem. Doležal vystudoval obor psychologie na Karlově univerzitě, od roku 1991 je však redaktorem týdenního magazínu Reflex.

Od svého nástupu do redakce časopisu Reflex dokázal svými reportážemi mnohé

čtenáře šokovat, další si však svojí tvorbou dokázal získat. Takto o něm hovoří jeden z jeho kolegů Tomáš Feřtek :

„Jiří Doležal byl šestadvacetiletý novinář s minimálními zkušenostmi, ale s nadprůměrnou schopností formulovat. Rozhodně nebyl už tehdy novinář, který realitu "jen" zaznamenává, chtěl ji spoluvytvářet. Byl až chorobně pracovitý. Reportáže a texty chrlil, jako by neměl brzdu, nebo alespoň zpětné zrcátko. K dalším jeho charakteristikám totiž patřilo a patří minimum sebereflexe.“ (Reflex 14/2000)

Prvotní Doležalovy články se tematicky točily kolem drog, jejich legalizace, alternativního způsobu života a náboženství, zbraní, extrémistických skupin, či kolem tetování. U některých témat Doležal zůstává a věnuje se jim do současnosti, jiné nahradil tématy novými.

Doležal kromě žurnalistických článků píše i knihy, ty jsou však převážně o marihuaně, či jiných druzích drog. Svědčí o tom i názvy těchto knih: Marihuana, Zkoušená země, Jak se berou drogy,...Rozsah oblastí, kterým se Jiří X. Doležal věnuje se však nezaměřuje jen na novinařinu. Doležal píše do novin a časopisů, většinu článků doplňuje vlastními fotografiemi, v roce 1996 získal třetí cenu v soutěži Czech press foto (Reflex 1996 – Budhistický rituál v severní Indii „Kalačakra tantra je...“). Doležal se podílel na několika televizních dokumentech a na jeden rok se stal také moderátorem televizního studia Kontakt.

3. ANALÝZA DOLEŽALOVÝCH REPORTÁŽÍ

3.1. Doležalovy reportáže roku 2000

V roce 2000 obohatil Jiří X. Doležal svými reportážemi týdeník Reflex celkem jedenáctkrát. Doležal zpracovává a díky svým reportážím seznamuje čtenáře s všedními, avšak velmi zajímavě a čtivě zpracovanými tématy. Jiří X. Doležal pracuje s tématy z českého prostředí, které však sbírá po všech koutech naší země. V roce 2000 navštívil dokonce dvakrát kraj zapomenutých obcí v Těšínském Slezsku a vznikly tak reportáže s názvem „Gorole“ (*Reflex 10 / 2000*) a „Panšuk“ (*Reflex 24 / 2000*). Tyto reportáže nezávisle na sobě představují zapadlý kraj, jenž si podle toho, jaký prostor mu Doležal věnuje, zaslouží pozornost.

- **Témata reportáží**

Tematické rozpětí Doležalových reportáží je bohaté a čtenářsky atraktivní. Jiří X. Doležal dokáže napsat reportáž o oslavě se s svými přáteli, další reportáž věnuje narozeninové oslavě vydavatelství Globus. Textem následující reportáže, jenž zcela věrohodně a zainteresovaně popisuje situaci a problematiku vzdělávání Romů, se čtenář nechá přenést do romské školy. A dokáže skončit reportáží, v níž žádá o pomoc prezidenta republiky v kauze pěstování konopí.

Dalo by se říci, že pouze jedna s Doležalových reportáží aktuálně reaguje na dění v naší republice v srpnu roku 2000. Jedná se o reportáž s názvem „Zločiny na vesnickém dvorku“ (*Reflex 37 / 2000*). Téma této reportáže se točí kolem zákona o drogové problematice, konkrétně marihuany. Reportáž, představuje dvě rodiny starších lidí, kteří na svých zahrádkách pěstovali konopí, z něhož vyráběli masti, odvary či jiné produkty, jenž jim přinášeli úlevu při jejich zdravotních problémech. V současnosti však zmíněným staříkům hrozí trest odnětí svobody až na pět let za pěstování zakázaných omamných látek.

Na náměty festivalů narazíme ve třech reportážích, věnovaných srazu motorkářů u Liberce, narozeninám hudebního vydavatelství Globus a Open Air Music festivalu, který se pravidelně koná v Trutnově.

Ve dvou reportážích v tomto ročníku se Jiří X. Doležal zabývá romskou problematikou. Tématem první z reportáží jsou romští streetworkři pomáhající Romům. Druhá pojednává o bláhovém, však uskutečněném plánu Oldřicha Bartáka. Oldřich Barták se svými kolegy zřídil na okraji Ústí nad Labem školu, kterou by měly z 98 procent navštěvat pouze romské děti. Ty kupodivu do školy pravidelně dochází a po ukončení základní školy se dále vzdělávají.

Další témata odhalují čtenáři těžký život v obcích Těšínského Slezska. Z této lokality je psána reportáž z Gorolského plesu a reportáž o pašování. Pašování hlavně alkoholu, jenž je všem známo, avšak před kterým všichni zavírají oči, ač o něm vědí. Jiří X. Doležal píše i o kauze na MÚ v Ústí nad Labem, byl přítomen vyšetřování požáru na Svatém kopečku a svojí reportáží o thajském boxu se snaží autor najít alternativu řešení vybití lidské agresivity. Přijatelnou alternativou je podle Doležala právě sport a thajský box je jednou z dobrých možností.

- **Titulky**

„ *Svéprávní, Muai thai, Gorole, Pandruch ouřad, Moje nádherné srdce, Pašunk, Kocourovy narozeniny, Liberecká jízda, Koláž, Zločiny na vesnickém dvorku, Hoří můj kopečku!*“. Toto je výčet všech titulků reportáží, jejichž autorem je Jiří X. Doležal za rok 2000.

Kromě jednoho titulku, který je jednoduchou větou, jsou ostatní jedno nebo víceslovná spojení, z obecného hlediska svým významem čtenáři nic neprozrazující. Některé z nich mohou na první pohled působit jako nesmysl a mnohý z čtenářů nemá sebemenší tušení, co by mohly znamenat. Muai thai, Gorole, Pašunk?? Zjevným nesmyslem je spojení Pandruch ouřad v reportáži, pojednávající o nesmyslných rozhodnutích na úřadě v Ústí nad Labem.

Význam použitých titulků je čtenáři odkryt až v samotné reportáži a skutečně, všechny titulky jsou zvoleny způsobem, aby jednotlivé reportáže charakterizovaly právě pomocí jedno nebo dvou slovních spojení.

V reportážích roku 2000 se setkáváme také s mezititulky. Za mezititulky jsou volena jednoduchá slovní spojení, která charakterizují a shrnují tu část textu, jenž po nich následuje.

- **Úvody reportáží**

Jiří X. Doležal si vybírá různorodá témata z rozličných oblastí. Proto i úvody, které zahajují jeho reportáže nemohou být fádní. V průběhu roku 2000 vystřídal Jiří X. Doležal několik odlišných způsobů psaní úvodů, jimiž láká čtenáře k přečtení jeho reportáží.

V největším počtu reportáží je použit shrnující úvod. Například v reportáži Pandruch ouřad. Autor ve čtyřech souvětích lehce naznačuje o čem článek bude a končí otázkou vztahující se k absurditě celé kauzy: „*nedělá si ústecký magistrát z občanů prostě srandu?*“ (Reflex 14/2000)

V dalších úvodech reportáží autor jakoby obhajoval dané téma a ospravedlňoval jeho výběr a důvod jeho zpracování. „*Ne, není to text o jednom z mnoha bojových umění.*“ (Reflex 9/2000) Jedna reportáž začíná citátem, další naopak příběhem, od kterého se odvíjí celá reportáž.

V několika úvodech autor upozorňuje čtenáře, že o samém či podobném tématu, již Reflex dříve informoval.

Jeden úvod reportáží se vymyká všem ostatním. Na počátku této reportáže Jiří X. Doležal vyslovuje vlastní názor o problematice, které se bude věnovat. „*Dle mého soudu žádná "romská otázka" kromě specializovaných odvětví, jako uchování romské tradiční hudby či řemesel, neexistuje...*“ (Reflex 4 /2000) Autor sice tímto způsobem podsouvá budoucímu čtenáři reportáže vlastní názor a pohled na problematiku. Na dalších řádcích reportáže se čtenář seznamuje s fakty a příběhy lidí. Tudíž záleží na uvědomělém čtenáři, aby si vytvořil vlastní představu, a popřípadě ji zkonfrontoval s názorem autora.

Tím, že Doležal vybírá rozličné způsoby začátků svých reportáží, poukazuje na fakt, že zpracování úvodu se musí odrážet od tematické základny článku. Pro napsání čtenářky hodnotné reportáže, tudíž platí výběr úvodu, jenž bude co nejlépe sedět ke zpracovávanému tématu.

- **Hovorová slova**

V Doležalových reportážích se objevují jak slova hovorová, tak také výrazy rozličných zájmových skupin či menšin. Pomocí výrazů z běžného života jsou Doležalovy články přibližovány k příjemcům. Domnívám se však, že tato volba vulgárních a hovorových slov je tou z jednodušších možností. Lze použít jiné prostředky, jako je

například detailnější popis, vystižení situace, nebo například reálné zobrazení, jež by snad daný cíl naplnily přínosněji.

Hned v první Doležalově reportáži „Svéprávní“ (*Reflex 4 / 2000*) se několikrát setkáváme se slovem feťák a s dalšími výrazy, jež jsou s narkomanií spojeny, slovo šlehají si. V článku se také několikrát objevuje slovo streetworker, o kterém se Doležal ve zkrácené podobě zmiňuje jako o streetovi.

Za neobvyklý, ale zajímavý prvek v této reportáži považuji i to, že autor používá romské výrazy. V textu článku můžeme narazit na slovo gadža, kterým romové nazývají „bílé“ obyvatelstvo, a také s přepisem monologu k romům, který se v článku objevuje.

"O streetworkros hin pre tumari sera. Nič naphenel le šungulenge, nič naphenela ke socialka, hino tumenca. Tumen leske dena melale strikačky, ou tumenge dela čiste. Roma, the tumenge ela varesavo nalačo džan ke leste. Ou hino pre tumari sera. Me džanav so tu nadžanes. Dava tuke o vas."

Také v dalších reportážích narazíme na řadu hovorových slov a slovních spojení (odpírač vojenské služby, vysmaženec, feťák, dvanáct mužů se řezalo natvrdo, zapruzeli otcové, akčnák v komerverzi, Pan Jelínek je totiž celkem v pohodě, sraz mániček,...).

Jak jsem se již zmínila, v textu se setkáme i s vlastním slovem, jehož autorem je sám Jiří X. Doležala – Pandruch ouřad.

- **Práce s fakty**

Autor pracuje s fakty zcela nenásilným způsobem, kdy je lehce zakomponuje do celého děje reportáže. V každém článku se objevuje jedna či dvě části osvětlující čtenáři fakta, či historické události vztahující se k pozadí celé reportáže (informace o thajském boxu, historie Těšínského Slezska, peripetie vzniku romské školy v Ústí nad Labem,..). Tyto faktické části reportáží však nejsou nikterak dlouhé a hlavně jsou napsány velmi přijatelnou formou, takže z nich čtenář nemá pocit, že je autorem poučován.

Ze všech reportáží jsem nenašla žádnou, ve které by byly faktografické údaje zpracovány nějakou zcela neobvyklou či úplně zajímavou formou, jež by si vyžadovala hlubší rozebrání.

- **Neobvyklé prvky**

Jiří X. Doležal obohacuje svoje reportáže nejrůznějšími neobvyklými prvky, které z tématu zcela okrajového a pro mnohé čtenáře i nezajímavého vytvoří poutavou, neobvyklou, zajímavou a čtivou reportáž.

Jak popisují výše, v jedné reportáži použil Jiří X. Doležal jak přepis původního romského monologu, tak i jeho překlad. V další reportáži přepisuje celé pasáže s úřední korespondence mezi panem Jelínkem a Magistrátem v Ústí nad Labem. Právě tímto způsobem se podařilo autorovi přiblížit čtenáři celou absurditu případu. A jelikož autor nepopisoval jednotlivé závěry z komunikace mezi oběma účastníky vlastními slovy, docílil otisknutím samotných částí dopisů větší věrohodnosti již tak absurdního případu.

V jiné reportáži z roku 2000 je přetisknuta ukázka z časopisu Předlák, Základní školy Předlice, školy pro romské děti. Kde žačka Klára píše pohádku o princezně Glorii: „*Byl jednou jeden nádherný zámek a v něm bydlela princezna Glorie. Tahle princezna byla hrozně smutná, protože její rodiče se rozvedli a otec odjel do daleké země....*“ (*Reflex 18 / 2000*) Většina čtenářů si z této ukázky uvědomí, že všechny děti by měly mít do života stejné šance a nezáleží přitom, zda se jedná o děti bílé či romské. Autor zajisté zastává podobný názor, avšak tím že v reportáži otiskl tuto ukázku, je na každém čtenáři tuto skutečnost si uvědomit. Tím, že se k danému závěru dobere každý čtenář sám, nemá pocit podsunutého názoru.

Dalším neobvyklým motivem, který Jiří X. Doležal použil v reportáži Zločiny na venkovském dvorku je Dopis prezidentovi. V reportáži je otištěn dopis, vztahující se k článku obviněných lidí z pěstování konopí. Jiří X. Doležal osvětluje situace prezidentovi státu a prosí ho o pomoc, jak za současně obviněné, tak i za ty, kteří mohou být díky pěstování konopí, jako léku na odstranění bolesti, obviněni.

- **Závěry reportáží**

Závěry Doležalových reportáží jsou stručné, výstižné, vtipné a hlavně originální. Autor se rozloučí se svými čtenáři většinou ve dvou, maximálně v pěti větách. Některé ze závěrů jsou citacemi, jiné jen prostým autorovým sdělením.

Doležal některé ze svých závěrů píše jakoby poučnou formou, shrnuje v nich celou reportáž a nabízí možnosti řešení daného problému. Např. „*Zní to možná bizarně, ale části násilí ve společnosti se můžeme velmi úspěšně zbavit tím, že vytvoříme dostatek míst, kde se*

bude moci - jako v ringu - to násilí nezávadně realizovat.“ (Reflex 9/ 2000).

Můžeme se však také setkat s vtipným řešením celé situace popisované v reportáži: „Že by ... Že by? Mediální rozruch kolem Matiční ulice utichl a o ústeckém magistrátu se nepíše. Není tedy celé trestní oznámení na pana Jelínka jen dobrou reklamní strategií magistrátu, který se chce vidět v novinách?!“ (Reflex 14/2000) Nebo naopak s pronesenou řečnickou otázkou popřípadě vtipným doporučením „Tedy: Ne že by mne to moc bavilo. Ale kdybych byl místní?“ (Reflex 24 / 2000)... „Takže: Pokud nemáte kam chodit, postavte si Spawn znovu ve vedlejší vesnici!“ (Reflex 48 / 2000)

Doležalovy závěry na malém prostoru vtipně a neotřele shrnují předchozí text reportáže. V některé z nich jsou myšleny s nadsázkou a humorem.

3.2. Doležalovy reportáže roku 2001

Rok 2001 nebyl u Jiřího X. Doležala na tvorbu reportáží při porovnání s předchozím tak plodný. Z pera Doležala v tomto roce vyšlo sedm reportáží, jejichž text je opět doplněn autorovými autentickými fotografiemi.

Kromě dvou reportáží s názvy: „*Jsmo mladí a chceme žít*“ (Reflex 4 / 2001) a „*Orel ze zkumavky*“ (Reflex 37 / 2001), jsou tentokrát texty psány z pohledu čtenáře poněkud nezajímavě, autor použil pro výstavbu svých reportáží klasický model a ani témata v tomto roce nejsou tak pestrá a nová, jako tomu bylo v roce předchozím. Po krátkém, někdy i chybějícím úvodu následuje hlavní téma reportáže. To nabývá na autentičnosti následujícím odstavcem, jenž přináší fakta vztahujícími se k danému tématu. Lehké obohacení přímými větami a ukončení reportáže, to je ve zkratce to co od letošních Doležalových reportáží můžeme očekávat.

- **Témata reportáží**

Ani z tematického úhlu pohledu nepřišel Doležal s nějakou obzvláště zajímavou reportáží. Autor jednu svoji reportáž věnuje opět romské tematice. Reportáž se tematiky podobá reportáži z předešlého roku s názvem „*Svéprávní*“ (Reflex 4 / 2000). Jiří X. Doležal se tentokrát vydal do Veselí nad Moravou a podobně jako v reportáži *Svéprávní* přináší svědectví o těch „šikovných“ Romech mezi námi. „*Romové sobě*“ (Reflex 14/2001)

je příběhem bratrů Vaškových, kteří založili romské občanské sdružení, prostřednictvím kterého se snaží ve Veselí poskytovat Romům informace a rozvíjet jejich kulturní život. Vzdělávat je a pomát při jednání s úřady.

„*Krveprolití nebylo*“ (*Reflex 19 / 2001*) je reportáží věnující se prvomájovým oslavám v Praze, kde se při demonstracích měli střetnout anarchisté a neonacisté. K tomu však nedošlo, a tak celá reportáž jen ilustruje pochod těchto dvou problematických skupin naším hlavním městem. Reportáž je obohacena autentickými postřehy, neboť Doležal obou pochodů přítomen.

Reportáž „*Prásk!*“ (*Reflex 16 / 2001*) si dovoluji přirovnat k reportáží „*Hoří, můj kopečku!*“ (*Reflex 48 / 2000*). Příběh reportáže je postaven na spáchaném zločinu, u něhož nebyl dopaden viník. U reportáže z roku 2000 to byl zločin žhárství, v reportáží „*Prásk*“ se jedná o nastražení bomby, která zavinila smrt dvou lidí. Obě reportáže se nepokoušejí hledat viníky, popisují místa. Atmosféru, jež po daném zločinu v oblasti panuje a život obyvatel po spáchaném zločinu.

Reportáž, která jak tematicky tak i způsobem zpracování patří k těm povedeným v tomto roce, nese název „*Jsmo mladí a chceme žít*“ (*Reflex 4 / 2001*). Téma reportáže se zaměřuje na mladé lidi z celé České republiky a na jejich snahu vstupu do života dospělých. Zajímavě jsou zde popsány příběhy čtyř mladých lidí, což je nejlepší moment, který reportáž přináší. Tito jedinci dokončili školu a záleží na nich samotných, jakým způsobem se postaví na vlastní nohy a začnou být samostatnými. Jak start do skutečného života jednotlivým hrdinům vychází se dočítáme právě v textu reportáže. Velký klad a vyváženost celé reportáže vidím v sepsání příběhu Jindry. Právě na jeho osudu je dokázáno, že při „troše“ snahy mohou mladí žít svobodně a nezávisle na rodičích. V protikladu tomuto příběhu postavil Doležal osudy další mládeže, ta však se svým přístupem k životu nedosáhla ničeho a ani nemají snahu na tomto faktu nic měnit.

Poslední Doležalova reportáž roku 2001 nese název „*Orel ze zkumavky*“ (*Reflex 37 / 2001*). Jako příklad, na kterém Doležal ukazuje nesmyslnost a neefektivnost některých českých zákonů je dravec – orel. Doležal se snaží dokázat, že mnohé české zákony z oblasti ochrany zvířat, mnohdy pracují proti těm, které mají ochraňovat.

- **Titulky reportáží**

Titulky Doležalových reportáží tentokrát nezaskočí čtenáře. Ani jeden z nich neobsahuje hovorová slova, nebo není tvořen slovem, jehož autorem by byl sám Doležal.

Titulky reportáží v tomto ročníku jsou následující: „*Jsme mladí, chceme žít, Romové sobě, Prásk!, Krve prolítí nebylo, Polis čili obec, Zmrtvých vstání města duchů a Orel ze zkumavky.*“ Většina titulků jsou jednoslovná či dvouslovná spojení a pouze u dvou titulků se objevuje sloveso.

U titulku *Prásk!* je užit vykřičník pro zdůraznění a pro větší dramatizaci celého příběhu. Právě tento titulek však považuji za nevhodně zvolený. „*Prásk!*“ je použit u reportáže, jež popisuje smrt dvou osob při výbuchu bomby. Titulek až cynickým způsobem vtahuje čtenáře do děje reportáže. I když autor v dalších řádcích reportáže projevuje lítost nad smrtí dvou nevinných lidí, dal by se určitě vymyslet jiný titulek, stejně chytlavý, složený však z vhodnějšího a neprovokativního slova. „*Prásk!*“ by se z mého pohledu více hodil na stránky některého z bulvárních deníků.

Naopak za zdařilý považuji titulek „*Orel ze zkumavky*“. Čtenáři jsou zvyklí, že ve spojení *zkumavka* a vznik nového života se hovoří ve většině případů o dítěti, avšak představa zrození zvířete ve *zkumavce* mi přijde vtipnou a neobvyklou kombinací. Tato reportáž je ukázkou kvalitního, krátkého publicistického titulku, jenž obsahuje pouze dvě slova a vidinu něčeho neobvyklého, co přiláká čtenáře k přečtení celé reportáže.

• Úvody reportáží

V úvodech reportáží za období 2001 převažuje přímý vstup do děje reportáže. Tento typ úvodu najdeme například u reportáže „*Zmrtvých vstání města duchů*“ (*Reflex 25 /2001*), kde se hned první větou reportáže ocitáme na náměstí v městě Žatec. Odlišný způsob přímého úvodu si můžeme přečíst u reportáže „*Krveprolítí nebylo*“ (*Reflex 19/ 2001*), zde se však dočítáme o samotné situaci, která vedla k napsání následujících řádků reportáže.

Nejzajímavější úvod v tomto ročníku *Reflexu* je použit u reportáže „*Jsme mladí a chceme žít*“ (*Reflex 4 / 2001*). Doležal použil čtyři za sebou jdoucí otázky, na které se pokouší odpovědět mezi řádky reportáže. Díky takto obecně formulovaným otázkám: „*Jakou šanci nějak se uchytit má mladý člověk, když není jako z televizní reklamy, ale úplně normální, obyčejný, nechce se mi říct průměrný? Když nemá maturitu na gymnáziu, ale když má střední vzdělání, jenže je nedovede prodat, nebo když má střední vzdělání bez maturity?*“ (*Reflex 4 / 2001*) si může každý čtenář podle svého mínění odpovědět hned v samém úvodu reportáže a svůj názor pak konfrontuje se skutečnou situací mladých lidí, o které se dočítá.

Krátkým příběhem z reálného života autora začíná reportáž „*Polis čili obec*“ (*Reflex 21/ 2001*). „*Jda pro nítěnky, zaparkoval jsem před akvaristikou těsně pod zákazem zastavení. Sotva jsem nakoupil, našel jsem za stěračem papírek předvolání kvůli přestupku. Tak jsem dal nítěnky do přihrádky na rukavice, dojel na městskou policii*“ (*Reflex 21 / 2001*). Díky osobnímu příběhu se hned v úvodu reportáž posouvá o úroveň výš a stává se tak i čtenářsky atraktivnější. Vlastním příběhem se autor přibližuje k samotnému čtenáři a poukazuje na fakt, jsem jeden z vás, píš pro vás a o skutečném životě. Podle mého názoru je toto nejlepší způsob jak docílit věrohodné, zajímavé a atraktivní reportáže.

- **Hovorová slova**

I přes to, že reportáží za tento rok nevyšlo mnoho, každá z nich hýří hovorovými slovy. S bohatou nadílkou těchto výrazů se setkáváme především v reportáži „*Prásk!*“ (*Reflex 16/ 2001*). Jsou zde však použity i výrazy typu: garážují, piglují,... s kterými by mohl mít mnohý čtenář potíže s jejich porozuměním. V reportáži „*Prásk!*“ (*Reflex 16/ 2001*) se setkáváme i s košatým slovním spojením „*vylítej modýlek středního věku s řidkovousem*“ (*16 / 2001*), které v čtenáři navozuje atmosféru rozhovoru z jednohvězdičkové putiky a hned ho do těchto míst přenese.

Reportáž s názvem „*Krveprolití nebylo*“ (*Reflex 19/ 2001*) se pyšní hovorovými výrazy, jež jsou vlastní lidem sdružujícím se v anarchistických a neonacistických skupinách. V textu narazíme na výrazy: náckové, áčkaři, holohlav, které přecházejí přes spojení rozbít hubu, k hojně užívaným výrazům typu kšeft.

V dalších reportážích objevíme slova, hojně používaná v každodenním. Mezi tato slova, která se objevují v *Reflexu*, ročníku 2001 patří například slovo: zubatá, pětikilo, paseka,... Také anglikanismy se dostaly do Doležalových reportáží a v tomto roce to byl výraz *pets*.

- **Práce s fakty**

Všechna témata, kterým se Jiří X. Doležal věnuje a která následně zpracovává v tomto roce, jsou postavena na faktografickém základě. V některých reportážích převažuje faktická stránka nad stránkou vlastního přínosu autora, v jiných je tomu naopak, nebo jsou obě strany reportáže více či méně vyrovnané.

Reportáž, ve které převažují faktické prvky, bych zvolila „*J sme mladí, chceme žít*“ (*Reflex 4/ 2001*). Reportáž je postavena na výpovědi mladých lidí a na vlastním, ale i

odborném názoru Pavla Kuchaře z fakulty sociálních věd UK. Reportáži se však po stránce výstavby dá vytknout přemíra odstavců, které se skládají pouze z přímých vět.

V ostatních reportážích tohoto roku, jsou fakta nenásilným způsobem vložena do textu a tím působí reportáž zcela přirozeně. Jako příklad může sloužit reportáž „Prásk!“ (*Reflex 16/ 2001*). Zde jsou fakta, která vedla k sepsání reportáže popsána jako pohádkový příběh. „*Byla sobota a toho dne ráno jel místní podnikatel pan X. pro noviny do trafiky, jak mívá ve zvyku každou sobotu...*“ (*Reflex 16/ 2001*). Tento způsob práce s fakty působí velmi lehce a v mnohých případech se čtenář pobaví a nenudí se jen jejich suchým výčtem.

- **Závěry reportáží**

Při pročitání závěrů reportáží, opět narazíme, na rozličné postupy, jakými je možno závěr vystavět. V reportáži „*Jsmo mladí a chceme žít*“ (*Reflex 4 /2001*) použil J.X. Doležal jako závěr citaci dr. Kuchaře, v níž se seznamujeme s „*receptem na politiku pro zaměstnanost absolventů v bodech*“.

V jiné reportáži tohoto roku je užít odlehčený závěr. Doležal, se odebrá do hospody, kde hledá další úhel pohled na popisovanou problematiku. Celá reportáž končí vtipnou hláškou jednoho z návštěvníků hostince: "*No samozřejmě, že se mi tu občas Cikáni poperou a bílí taky. Vždycky když se ožerou. Rasismus v tom ale nikdy není - většinou jde o fotbal. A skinheada máme ve Veselí jednoho ...*" (*Reflex 14 /2001*).

V některých reportážích vyslovuje v závěru autor svůj názor a tím hodnotí celou problematiku, o které psal na předchozích stránkách. Nebo v závěru shrnuje poznatky, ke kterým v průběhu psaní dospěl.

Chtěla bych se také zmínit o závěru reportáže „*Orel ze zkumavky*“ (*Reflex 37/2001*). Autor kritizuje dosavadní postup a zákon týkající se ochrany zvířat v České republice. V závěru se pokouší o náznak teoretického řešení této problematiky, svým typickým způsobem prosazujícím zrušení úředního aparátu. „*Optimální by bylo minimalizovat úřední bariéry pro civilizovaný nedestruktivní odchyt zvířete z přírody, zavést jednoduchou registraci (jako mají psi) a nechat poptávku po exotických pets, ať donutí lidský um množit zvířata, která už mají v absentující divočině minimum šancí, v zajetí jako koně Převalského. A bude jich dost.*“ (*Reflex 37/2001*).

3.3. Doležalovy reportáže za rok 2002

Dokola se můžeme setkávat s podobnými náměty reportáží a s podobným způsobem jejich zpracování čteme li Doležalovy reportáže v krátkém časovém sledu. Přesvědčit se o tom může čtenář v roce 2002. Opět se dočítáme o neonacitech, tématem dvou reportáží jsou drogy a Doležalem propagovaná legalizace marihuany, nesmí chybět ani nějaký ten kriminální čin, či jen malý přestupek.

Avšak Jiří X. Doležal v tomto roce píše i reportážní příběhy lidí, jedná se o reportáže: „*Kaddiš za hladovkáře Pavla. M, řečeného Myšák,*“ (*Reflex 18/ 2002*) nebo „*Sláva a pád Honzika Kopala*“ (*Reflex 30 /2002*). Doležal však také přichází i se dvěma zajímavými „typy“ reportáží, s nimiž jsme se od roku 2000 v jeho tvorbě nesetkali. První z nich nese název „*Tři města, tři země*“ (*Reflex 25 / 2002*) a soubor reportáží, jenž se týká povodní v Praze roku 2002.

Tento rok je však oproti těm předchozím (2000, 2001) výjimečný také tím, že autor napsal devatenáct reportáží za celý rok. Vezmeme li v potaz, že za celý rok vyšlo 51 čísel magazínu Reflex, znamená to v průměru +,- 2 Doležalovy reportáže za měsíc. A to je v reportážní tvorbě Doležala na stránkách týdeníku Reflex, ve sledovaném období zatím rekord.

Rok 2002 je v reportážní tvorbě Jiřího X. Doležala odlišný ještě v jednom bodě. Poprvé za sledované období si můžeme přečíst reportáž, jež nepochází z českého prostředí, ale je psána ze zahraničí, konkrétně ve Švýcarsku, i když je její téma aplikováno na české prostředí, jelikož jsou v reportáži představeny přínosy legalizace marihuany.

V roce 2002 vzniká také několik reportáží, jež jsou závislé na aktuálních událostech, a tudíž o nich nepíše jen Jiří X. Doležal. Podobné články se stejnou tematikou nacházíme i na stránkách jiných českých periodik. Jedná se o reportáže s náměty povodní, které postihly Českou republiku v tomto roce a články s tematikou chystaných protestů neonacistů proti sjezdu Nato v Praze. Doležalův přístup je však poněkud odlišný. Pohybujeme se samozřejmě v publicistickém stylu autor se však nesnaží zasypat čtenáře přemírou faktů, ale snaží se jim danou situaci přiblížit skrz autenticitu a detailní znázornění.

I v tomto ročníku najdeme reportáže povedenějšího rázu, ale i reportáže, jenž budu hodnot spíše negativně.

- **Témata reportáží**

V roce 2002 napsal Jiří X. Doležal zatím rekordní počet reportáží za sledované období a jejich dostatečné množství se odráží i na jejich tématické pestrosti.

Ve čtyřech reportážích z tohoto roku se můžeme dočíst o skupině neonacistů, jejich protestech, či přípravách na protest proti pražskému sjezdu NATO. Další početná skupina reportáží popisuje téma týkající se povodní. Styl zpracování těchto čtyř reportáží mě velmi překvapil, jelikož způsob, jakým se Doležal vcítil do situace postižených lidí, musí vyvolat soucit u každého čtenáře. Všechny čtyři reportáže: *„Živel v chudé čtvrti (Reflex 36/ 2002)* *Živel v chudé čtvrti II (Reflex 46/ 2002).*, *Desítky tisíc čumilů (Reflex 43 / 2002)* a reportáž *Liduprázno (Reflex 47/ 2002)* jsou napsány citlivým způsobem poukazujícím na tragédii a beznaděj lidí, jichž se povodeň osobně dotkla.

Velmi čtivě jsou zpracovány reportáže s názvy: *„Kadiš za hladovkáře Pavla M, řečeného Myšák“ (Reflex 18/ 2002)*, *„Sláva a pád Honzika Kopala“ (Reflex 30/2002)* a reportáž *„Národní umělec“ (Reflex 41 /2002)*. Hlavní postavou reportáží je vždy jen jeden člověk a pouze jemu Jiří X. Doležal věnuje celou. Reportáže získaly na čtivosti především díky zajímavým postřehům autora, v některých případech díky vyjádření vlastního názoru na dané osoby. *„ Jsem si jist, že profesor Knížák by díky svému nezměrnému talentu v podobném případě dosáhl na metu nejvyšší. Byl by HRDINA SOVĚTSKÉHO SVAZU!“ (Reflex 41 /2002)*

Ani v tomto ročníku Doležal neopomněl na reportáž z kriminalistického soudku. Přestože byla námětem loupežná vražda, chtěl Doležal touto reportáží předat čtenářům zcela jiný vzkaz. Celá reportáž měla sloužit jako příklad toho, že: *„ne-lhostejnost má smysl i v postmoderní společnosti“ (Reflex 5/2002)*.

Další zajímavé informace nám zprostředkovává reportáž *„Tři města, tři země“ (Reflex 25/2002)*. Reportáž vychází z vlastního Doležalova průzkumu. Podle sobě zvolených kritérií si vybral tři města, do kterých se rozjel a zkoumal to, co tato města mohou nabídnout (restaurační zařízení, ubytování, pracovní příležitosti,...). Podle zvolených kritérií vybral města: Vítkov, Podbořany a Netolice. Sama reportáž není až tak zajímavá. Důležitý je závěr a zjištění, ke kterému se Doležal dostal na konci svého malého průzkumu.

- **Titulky**

Následující slovní spojení, či věty ilustrují hlavní titulky reportáží Jiřího X. Doležala za období roku 2002. „*Vražda ve městě, Sponzorujeme zlatou mládež, Gumák, Kadiš za hladovkáře Pavla M., řečeného Myšák, My, naše veličenstvo nájemník I., Tři města, tři země, Den nezávislosti, Sláva a pád Honzika Kopala, Český cybernacismus, Desítky tisíc čumilů, Živel v chudé čtvrti, Živel v chudé čtvrti II., Zločinci a oběti, Viagra ve skleníku, Proti nato, proti felaci, Národní umělec, Proč se to v Praze nepoprало?, Přines teroristu, Liduprázno.*“

Všechny titulky mají souvislost s vlastním textem, který uvádí. Podle některých z nich např. „*Vražda ve městě,*“ nebo „*Český cybernacismus*“ jsme schopni hned po jejich přečtení odhadnout, čeho se následující text bude týkat. Jiří X. Doležal, ale rád používá titulky, jejichž smysl pochopíme většinou až v půlce celé reportáže. Málokdo by po přečtení titulku: „*Sponzorujeme zlatou mládež pochopil,*“ že následující text se bude věnovat squatterům z Prahy 6.

Titulek „*Sláva a pád Honzika Kopala,*“ působí velmi familiárně, ale zdrobnělina jména Honzík je zde zcela záměrná. Reportáž popisuje naivitu Jana Kopala, jeho snahu být dobrým předsedou Národně sociálního bloku a stranu dovést až k volbám. Celá reportáž popisuje Jana Kopala jako nastrčenou loutku, nemající ponětí, co se kolem něj děje. Proto výběr titulku, podle mého názoru zcela sedí k takovému způsobu zpracování reportáže.

Opakujícím se námětem reportáží bývá téma neonacistů a jejich protestní akce. V roce 2001 měla jedna reportáž s touto tematikou název *Krveprolití nebylo!* v tomto roce to byla reportáž *Proč se to v Praze nepoprало!* Oba dva tyto titulky ve mně evokují jistou podobnost, což nepovažuji za žádný zápor, jelikož obě reportáže pojednávají o tom stejném tématu.

- **Úvody reportáží**

Úvody reportáží jsou odvozeny od témat, které reportáže popisují. Narazíme na úvody, jež, jsou pouze citacemi: „*Je to hrozný, hrozný!...*(Reflex 5 / 2002), dále na úvody shrnující, které nám podávají informaci o tom, co se doposud stalo.

V některých úvodech vyjadřuje Doležal svoje pohoršení nad danou problematikou. Takový úvod pak bývá ukončen otázkou, na kterou následně navazuje text reportáže. „*Parlament bez sebemenšího povšimnutí a zájmu veřejnosti schválil zákon umožňující v*

našem státě brutální cenzuru v Evropě nevidaného typu. Jde o nejzávažnější pokus oklešit ústavně zaručenou svobodu projevu v tomto společenském zřízení - něco srovnatelného probíhalo naposledy za minulého režimu. Jak se to mohlo stát?“ (Reflex 9 / 2002). Avšak většina úvodů je jakýmsi lehkým popisem a snahou vlákat čtenáře do děje, přesně tak, jak tomu v úvodu reportáže má být.

Úvod reportáže lze však napsat i tímto způsobem: *„Impotence je jednou z největších civilizačních hrozeb - především díky tomu, že mužům, kteří nejsou dostatečně sexuálně saturováni, hrabe. Všechny dosud známé látky k povzbuzení sexuální potence či apetence jsou buď jedovaté, nebo vytvářejí těžkou konzumní závislost.“ (Reflex 37 / 2002)* Úvod je vytvořen shrnutím jednoduchých faktů, jež se vztahují k problematice tématu reportáže.

Jiný způsob užil Doležal v reportáži *„Desítky tisíc čumilů“* tím, že popisuje atmosféru a okolí situace, které se věnuje reportáž. Domnívám se, že tento způsob, je – li reportáž psána opravdu schopným novinářem, dokáže čtenáře strhnout hned v prvních větách. *„V pondělí odpoledne to v Praze vypadalo jako v předvečer svátků vánočních. V centru panovala vzrušená atmosféra, lidé měli v očích zvláštní světlo očekávání a přes padající déšť byly ulice plné. Radostně natěšení lidé spěchali k Řece - tento den jednoznačně s velkým písmenem.“ (Reflex 34 / 2002)*

- **Hovorová slova**

Bereme li v potaz počet reportáží napsaných během tohoto roku, je množství hovorových či vulgárních slov poměrně malé. S hovorovými výrazy se můžeme opět setkat v reportážích s neonacistickou tematikou, avšak v jiných reportážích tohoto roku jich opravdu není mnoho. V článcích si naopak můžeme přečíst opravdové skvosty, jenž nám nabízí český jazyk v Doležalově podání. Zde jsou některé z nich: tuplovaný mord, smrděj jim auta a jejich novostavby vypadaj fakt globalizačně, squateček, samodomo, brutální cenzura, bůra, medově vláčný čas, zašprajcnout se, hulíme a kecáme, povodňoví turisté, platiblodnd sedmnáctky,...

- **Práce s fakty**

Jiří X. Doležal, dovolím si tvrdit, pracuje ve všech svých reportážích s fakty velmi zodpovědně. Nepopisuje jen svoje postřehy, ale nabízí čtenáři i podložená fakta. Někdy dokonce srovnává fakta se svými vlastními postřehy, tak tomu bylo u reportáže *„Tři města*

tři země“. Do článku Jiří X. Doležal přidal informace, jak se které město vidí ve svých informačních materiálech. Když posléze dané město navštívil, srovnával tyto informace s realitou, které byl sám svědkem.

Práce s fakty u Doležalových reportáží je velmi jemná a nenásilná. Fakta totiž nijak nenarušují průběh a plynulost textu, ale naopak text doplňují a tvoří ho dokonalejším.

- **Neobvyklé prvky**

V poměrně velkém počtu (šesti) reportáží mohl čtenář v Doležalových člancích narazit na části přetištěné z jiných novin nebo na vložený text celého rozhovoru, popřípadě zkopírované informace - citace z internetových stránek.

Všechny tyto údaje mají podle mého názoru své opodstatnění dodávající autenticitu a věrohodnost reportérově práci. Díky nim není celý článek jen výpovědí Jiřího X. Doležala o tom, co se stalo a jak událost sám viděl. My, naše veličenstvo nájemník I. (Reflex 16 /2002)

„10. 3. 2002: Tiskové prohlášení veřejného ochránce práv (ombudsmana)

Veřejný ochránce práv podal dne 4. 3. 2002 Ústavnímu soudu návrh na zrušení části Výměru ministerstva financí ČR č. 01/2002, který mimo jiné upravuje cenovou regulaci nájemného.... Veřejný ochránce práv ve svém návrhu uvedl, že významným důsledkem regulace nájemného v jeho současné podobě je nejen nerovnost postavení různých vlastníků bytů, ale také diskriminace v samotném přístupu k bydlení.“

Po přečtení citací, jimiž je proložen text reportáže „Český cybernacismus“ (Reflex 31/2002) si zajisté každý inteligentní čtenář udělá vlastní obrázek o hlavních hrdinech - skupině neonacistů. Doležal pak ani nemusel vyslovovat svůj názor, o jakých lidech má tu čest psát. Stačilo pouze podotknout: *„Pravopisné chyby v citátech nejsou záměrně opravovány.“* (Reflex 31 / 2002)

Český cybernacismus (Reflex 31/ 2002)

„Dlouho se mluví o "tom dni". O dni, který přijde. O dni, kdy zavládne nový řád. O dni, kdy vyženeme židáky a bolševický smrad. Vzchopme se. Pojďme na to spolu, za lepší zítřek, za bílou rasu, za zničení komunismu, za zničení barevné rasy. Do boje musíme všichni. Vpřed! Dokážeme to! Vítězství zdar! Front 86. (Z webu Aryan Intelligence)“

Na další neobvyklý prvek jsem narazila u reportáže : „ *Kadiš za hladovkáře Pavla M. řečeného Myšák*“ (*Reflex 18/ 2002*). Čtenář pročítá text článku, když v tom narazí na: „*A je fakt (nojo, psal to Doležal, pozn. aut.), že alkohol může vyprovokovat násilné, zkratkovité řešení problému, který nás dlouhodobě tíží. Po trávě se témuž problému řehtáme.*“ Tato autorova poznámka, mi připadne zbytečná a až nevhodná. Jiří X. Doležal se snaží čtenářům podsunout informaci o tom, jaký vášnivý kuřák marihuany je. Avšak tato poznámka, působí v dané reportáži rušivě.

Dalším prvkem, jenž je typický pro Doležalovy reportáže je slovní spojení laskavý čtenář, který alespoň jednou za rok použije v některé ze svých reportáží. Nejčastěji v sousloví laskavý čtenář zajisté promine.

- **Závěry reportáží**

V reportážích roku 2002 najdeme rozličné způsoby zakončení. Někdy v reportáži dokonce žádný závěr není a přečteme si jen autorovo strohé: „*Nemyslím, že by bylo potřeba jediného komentáře. Snad jen: Stromovce možná povodně nakonec pomohly*“ (*Reflex 46 / 2002*). Jinou reportáž dočteme až ke konci a narazíme na přetištěnou petici určenou prezidentu republiky, s odkazem na internetovou stránku, kde je možné petici podepsat.

Hned v následující reportáži máme možnost přečíst si závěr, jenž rekapituluje veškeré události reportáže. „*Myšák šel do vězení a od začátku věděl, že zde žít nemůže. Pořád ale chtěl ukázat, že systém zabije jeho. Přestal jíst. Patnáctého dubna se mu podařilo zemřít. Nikdo neměl právo jej nutit k životu, nikdo neměl právo jej ponižovat kapačkami, krmením sondou, nerespektovat jeho právo na smrt. Za jeho smrt není nikdo odpovědný, nikdo není vinen. Je mi z jeho smrti smutno - ale upírat mu právo na ni by byl zločin.*“ (*Reflex 18 /2002*). Jiný způsob ukončení je v reportáži „*Vzestup a pád Honzika Kopala*“ (*Reflex 30/ 2002*). Celá reportáž je věnována právě zmíněné osobě, avšak závěr článku je zaměřen na události, které se děly v „Kopalově“ straně, až poté, co byl odvolán.

Poslední závěr, o kterém se chci zmínit, díky jeho odlišnosti od těch ostatních, zní takto: „*Má-li kterýkoliv subjekt pocit, že jsem podplacený a lžu, nechť pošle fotografie a základní údaje o věku, váze a postavě své zmocněné ověřovatelky včetně telefonického spojení na ni na e-mail jxd@volny.cz, případně v obálce na adresu redakce. Projde-li dáma nepřiliš náročným výběrovým řízením, rád jí osobně předložím genetické důkazy, že mi stojí za to dělat kotvičníku reklamu zadarmo.*“ (*Reflex 7/ 2002*) Jiří X. Doležal se zajisté snažil najít co nejvhodnější závěr k článku o kotvičníku - rostlině, jež má na muže podobné účinky

jako viagra. Ale i tak se mi zdá poslední věta závěru zcela nevhodná na stránky týdeníku, jenž se považuje za seriózní médium.

3.4. Doležalovy reportáže za rok 2003

Za rok 2003 vytvořil Jiří X. Doležal pouze tři reportáže, z toho důvodu jejich hodnocení nebudu provádět v bodech zvolených kategorií a pokusím se pouze o celkové zhodnocení Doležalovy práce v roce 2003.

Zmíněné tři reportáže tohoto roku nesou následující názvy: „*Kde jste sakra, byli?*“ (*Reflex 3 / 2003*), „*Snížená rozpoznávací schopnost*“ (*Reflex 11 /2003*) a reportáž „*Buddhafest*“ (*Reflex 35 /2003*). Všechny reportáže reagují na již proběhnuté akce nebo referují o chystaných událostech, proto se s články s podobnou tematikou můžeme setkat i na stránkách jiných českých novin, deníků či týdeníků.

- **„ Kde jste sakra, byli?“ (Reflex 3 / 2003)**

Tato reportáž čtenářům představuje snahu neonacistů zneuctit památku obětí holocaustu protestním průvodem. Zároveň je to i reportáž o protidemonstraci uvědomělých občanů, kteří chtěli neonacistické plány zhatit. Úvod reportáže popisuje kroky a postoje obou skupin před plánovaným výročím. Doležal hned v začátku reportáže dává znát čtenáři svoje stanovisko a hodnotí i ty z nás, co se na protidemonstraci nedostavili. „*Zbylých asi deset miliónů Čechů se na Židy vykašlalo stejně jako v dobách holocaustu.*“

V následující části reportáže se dočítáme chronologii celé akce. Doležal přepsal oznámení, kterým neonacisté informují magistrát o konané akci, ale také výzvu, jež svolává všechny uvědomělé občany zabránit neonacistickému průvodu. Popisuje, kdy a jakým způsobem začali o celé akci informovat deníky Lidových novin a Mladé fronty DNES.

Dále už se Doležal věnuje celé neonacistické akci, které byl sám svědkem. Díky detailní popisnosti a vlastnímu prožitku je reportáž velmi autentická a vtahuje čtenáře do svého děje. „*Ukázal jsem skupině policistů průkaz a oblékl si oranžovou vestu PRESS. Nácků zatím bylo snad osm. Krčili se u zdi proti chrámu svatého Mikuláše a schovávali obličej.*“ Reportáž provádí svého čtenáře celou demonstrací až do samého konce s neúspěšným pokusem nacistů „prorazit“ si cestu do židovského města.

V závěru vyvozuje a shrnuje Doležal celou proběhnuvší událost. Zamýšlí se nad tím, jak vůbec mohla být celá akce povolena, jelikož již od začátku bylo znát, co mají neonacisté v úmyslu. Autor si ani v závěru neodpustil výtku na hlavy ostatních Čechů. „*Proti třiceti pochodujícím náckům přišlo vystoupit asi dvě stě lidí, z toho dobrá polovina z nich nosí úřední nálepku "levicový extrémista". Zbytek národa se na vše vy... Jsi Čech, Čech, Čech? Tak se za to styď!*“

- **„Snížená rozpoznávací schopnost“ (Reflex 11/ 2003)**

Reportáž „*Snížená rozpoznávací schopnost*“ je příběhem, jak se kdosi z Nigérie snaží pomocí emailů vymámit z lidí po celém světě peníze. Nic neobvyklého, až na fakt, že se najdou tací, kteří na daný email naletí, komunikují s podvodníkem a nakonec přijdou o všechny své vložené peníze.

Reportáž je opět zprostředkovaná zkušenost Jiřího X. Doležala. Tomu odpovídá i úvod, v němž popisuje, jak komunikoval s Nigerijskou mafii. Objevuje se v něm i věta, v níž se opakují důležitá slova, což působí na jednu stranu zajímavě na druhou má autor jistotu, že čtenář daný fakt nepřehlédne. „*Musím přiznat, že na nic víc, než přijde trochu přičetný čtenář už prvního e-mailu z Nigérie, na nic víc, než přišel britský reportér, který o nigerijské dopisové mafii točil film, a na nic víc, než si dovedete představit, jsem nepřišel.*“

Celá reportáž je o komunikaci Doležala se zmíněnou Nigerijskou mafii. V reportáži se objevují kompletní texty korespondence mezi Doležalem a Nigerijci, které jsou uvozeny Doležalovými pocity. Aby nebyl celý příběh reportáže pouze jednotvárnou výměnou mailů mezi dvěma stranami, je doplněn lidským příběhem. Příběhem muže, jenž se v podobném obchodě nechal Nigérijci napálit a celou situaci vyřešil vraždou nigerijského konzula. Za což mu samozřejmě hrozí několika leté vězení.

Hovorových slov nenalezneme v této reportáži mnoho, vyskytuje se jich zde opravdu jen pár: hacker, šmėčka, nebo jde do tuhého. Jak už jsem zmiňovala dříve, i v této reportáži Doležal používá svoji oblíbenou frázi: *Laskavý čtenář jistě tuší,*

Závěr reportáže je poněkud odlehčený, shrnuje a rekapituluje situaci kolem Nigerijské mafie a zároveň se Doležal vysmívá lidem, kteří jsou schopni takovému to podvodu uvěřit. Slova použitá v titulku se promítají i do závěru reportáže. „*Stát se však její obětí? To vyžaduje výrazně, až patologicky sníženou rozpoznávací schopnost. Až budete mít*

nutkavou potřebu poslat na základě podobných lukrativních nabídek do Nigérie nějaké peníze, pošlete je prosím raději do redakce Reflexu.“

Samotná reportáž pak končí odkazem na diskuzi, do které se mohou čtenáři přidat na internetových stránkách Reflexu a vyjádřit se k popisované problematice.

- **„Buddhafest“ (Reflex 35 / 2003)**

Buddhafest je nejspíš nejzajímavější reportáží v tomto roce. Tématem je setkání buddhistů v Těnovicích u Plzně a přiblížení celé akce čtenářům. Již samotný název reportáže a nazvání celého setkání je dílem Jiřího X. Doležala. I v dalších částech reportáže narážíme na zajímavá slova: kvalita roštěnek, dharma room, meditační podprdelník, jakouže,...

Téma reportáže je pravděpodobně velmi populární, o stejném setkání, informovala také MF Dnes, když v Magazínu DNES vyšla reportáž na stejné téma. Reportáž je napsána zajímavě také z toho důvodu, že srovnává skutečné buddhistické hnutí v Tibetu s tím „českým buddhismem“. „... v Tibetu nejsou ženy v duchovních profesích motajících se kolem klášterů ani zdaleka tak pěstěné, upravené a sexy jako v Těnovicích. Ženy také některým peníze vracely, a vracet peníze jsem v Tibetu opravdu nikoho neviděl.“

Úvod nabízí čtenáři informace o cestě Jiřího X. Doležala do Těnovic. Autor popisuje zastávku u vjezdu k hoře, kde se mělo celé setkání odehrávat, jak stoupal po prašné cestě, na které se mu otvíral nádherný pohled do krajiny a pokračuje k samotnému setkání buddhistů. Mezi těmito záznamy autorových pocitů a prožitků je vložena krátká faktografická část popisující osobu Lamy Oleho, jehož jménem je zaštitěna celá akce. Další fakta si mohou čtenáři přečíst v závěru reportáže, Doležal se snaží čtenářům přiblížit samotného zakladatele buddhistického hnutí Gautama Buddhu.

Zajímavosti celé reportáže zvyšuje malý průzkum mezi účastníky setkání buddhafestivalu, hodnotnou informací je fakt, co účastníky na buddhismu láká. Autor prolíná celou reportáž svými pocity, avšak některé Doležalovy pohnutky mysli jsou přeci jen z mého úhlu pohledu nevhodné. „Když se před večerem hora rozpálila a buddhistky se začaly promenovat jen v podprsenkách, musel jsem odjet. Byl jsem na soustředění pracovně.“

Závěr reportáže je opět věnován Olemu a zamyšlení, jak dokázal vybudovat a získat na stranu buddhismu tolik stoupců kolik má dosud, nejenom na území České republiky, ale i po celém světě.

3.5. Doležalovy reportáže za rok 2004

I přesto, že Jiří X. Doležal neplnil svými reportážemi za rok 2004 každé číslo magazínu Reflex, jsou tematicky velmi různorodé, zajímavé a především čtivé. Reportáží v tomto období vzniklo devět. Všechny reportáže se opět vztahují k problematice a událostem, jež se staly a jimiž byl sám autor svědkem na území České republiky. Tentokrát je velmi těžké říci, která reportáž je povedená a která ne, jelikož každá z nich je pro čtenáře nějakým způsobem poučná, nebo je nositelkou velké informační hodnoty.

- **Témata reportáží**

Z témat letošních reportáží je patrné, že Jiří X. Doležal nemá problém psát o jakékoliv tématice. Žádné z témat Doležala jako autora nejspíše nedokáže zaskočit. Stačí krátký výčet námětů letošních reportáží a musí mít každý čtenář jasno o širokém rozpětí Doležalových námětů pro reportáže.

První dvě reportáže, jak je u Doležala zvykem, jsou reportážemi o kriminálním činu. První se vrací k výtržnostem v klubu v Mostě, při kterém byli zabiti dva mladíci. Druhá z nich je výpověď dvou hochů, kteří byli členy skupiny, jež se snažila násilím dostat do zmíněného mosteckého klubu. První reportáž je totiž založena především na výpovědi členů ochranky, která osudný večer střílela. Avšak druhá reportáž nabízí pohled na danou situaci z pozice člena skupiny, jež napadla klub.

Další téma reportáže se věnuje poslanci Karasovi, jenž se dostal do mediálního zájmu především díky podání podnětu k zahájení trestního řízení proti vydavatelství, jež vydalo knihu *Život Ježíše Krista*. Důvodem k zahájení trestního řízení je podle poslance Karase fakt, že vydaná kniha hanobí národ, etnické skupiny a rasy.

Reportáž se strach nahánějícím názvem „*Válka už je tady*“ (*Reflex 18/2004*), se týká bezpečnostních opatření, která musela být provedena před zahájením mistrovství světa v ledním hokeji v Praze a Ostravě. Avšak hned následující reportáž nás vtáhne do prostor

Bohnické léčebny na Festival Mezi Ploty. Hlavním cílem této reportáže je snaha odhalit, zda se celý festival neodcizil svému původnímu cíli, který si předsevzali organizátoři u jeho prvního ročníku.

Téma jedné z reportáží se točí kolem drogové problematiky. „*Dětský Coffeshop?!*“ (Reflex 24 / 2004.) Kdo by však v pozadí reportáže očekával velkou propagaci marihuany, bude zaskočen až zklamán. Podmětem k napsání reportáže byl totiž Liberecký podnik, kde jeho majitel prodával drogy (marihuanu, LSD) mladistvím. Jiří X. Doležal dává jasně najevo své stanovisko: „*Je málo věcí kolem konopí, které mne pohorší. Dokonce i mravní rozměr prodeje marihuany dospělým uživatelům mohou těžko chápat jinak než jako prodej nekolkovaných cigaret - holt se z toho neplatí daně. Marihuana je zakázána přece proto, že ji nějaký parchant - jako v Liberci - prodával dětem!*“ (Reflex 24/ 2004) Tento negativní postoj proti prodejci a provozovateli klubu můžeme pozorovat při četbě celé Doležalovy reportáže.

Poslední tři reportáže přináší čtenáři mnoho užitečných postřehů, zajímavých a poučných informací. První reportáž z této trojice se věnuje procesu restaurace sochy Sv. Václava na Václavském náměstí. Čtenářům článku je představen celý postup tohoto složitého procesu. Sám Doležal byl na lešení sochy, proto přináší čtenářům postřehy o malých detailech na soše, kterých si normální chodec nemůže nikdy povšimnout. Naopak reportáž s názvem „*Standa tě slyší*“ (Reflex 46 / 2004) nám odkrývá tajemství zařízení sloužící k odposlechům. Nejenže se čtenář dozví o ceně daného zařízení, Doležal poskytuje i informace o vlastnostech, možnostech užití, ale i místech prodeje těchto technických vymožeností. Třetí reportáž s odlehčenější tematikou nás zve do Pražské ZOO, kde se chystá k otevření nový Indonéský pavilon. I v této reportáži je velmi zajímavá hlavně faktografická část, jež nás blíže seznamuje se samotnými parametry a prostory celého pavilonu.

- **Titulky**

Většina titulků tohoto roku je složena jen ze tří slov. Hned titulkem u první reportáže „*Je mrtvý vřdycky obět?*“ Klade Doležal svým čtenářům otázku, na kterou však v celé reportáži odpověď nenajdeme. Záleží na jednotlivci, jaký závěr vyvodí z předložených informací v textu.

Ostatní titulky: „*Život Ježíše a poslance Karase, Válka už je tady, Odcizení mezi ploty, Dětský Coffeshop?, Kůň v plynové komoře, Standa tě slyší! a Indonéská džungle*

v Praze“ jsou pak titulky poněkud zahalené v tajemství, čímž samotný název čtenáře pouze naláká k přečtení celé reportáže. Titulky jsou samy o sobě nic neříkající nebo dokonce až zavádějící, např. „*Válka už je tady*“ nebo „*Odcizení mezi ploty*.“ Avšak při spojení se samotným textem celé reportáže tvoří jednotný a nedílný celek. Mnohý čtenář se pak až podiví jaké asociace mu naběhly při prvotním přečtení titulku typu: „*Kůň v plynové komoře*.“

Reportáže jsou klasicky děleny na logické části a každá tato část je opatřena mezititulkem, jenž je spjat, jak už tradičně bývá, s konkrétní danou částí.

• Úvody reportáží

V roce 2004 se můžeme setkat s rozličnými úvody, jež jsou odlišně zpracovány. Z toho důvodu bych se snažila zhodnotit jednotlivé úvody každé reportáže zvlášť.

Úvod první reportáže „*Je mrtvý vždycky oběť?*“ (*Reflex 2 / 2004*) Nabízí shrnující typ úvodu. V první části Doležal tvrdí, že je v současné chvíli těžké přijít s něčím novým, co by odhalilo pravé viníky při střelbě v mosteckém klubu. Rozhoduje se tedy pro napsání reportáže, jež by autenticky ilustrovala situaci v místě střelby. Následně Jiří X. Doležal shrnuje veškeré známé události, které se doposud v případě staly. Po tomto typu úvodu již Doležal začíná otvírat samu reportáž popisem atmosféry, prostředím v místě, kde k zabítí mladíků došlo a kam se sám autor vydal. Další reportáž (*Reflex 4 / 2004*) doplňující předchozí pohledem aktéru z druhé strany, ani žádný opravdový úvod nemá. Jako úvod slouží dvou větné podotknutí autora, jak se mladíci z party, která chtěla vtrhnout do klubu, odhodlali sdělit Reflexu svoji pravdu a svoje stanovisko k celé události.

Úvod reportáže „*Život Ježíše a poslance Karase*“ (*Reflex 7 / 2004*) nám nabízí stručné představení poslance Jiřího Karase, nedočteme se zde však nic o samotné osobě poslance, ale o hloupých činech, jež tohoto politika dostaly do hlubšího povědomí u veřejnosti. Samotné stanovisko Doležala je možné vycítit již v tomto krátkém úvodu, kde podotýká, jak je zajisté Karas všem znám, jelikož se veřejnosti sám a to hned několikrát „představil“. I když Doležal v této části nenapsal, co si o činech jmenovaného poslance myslí, čtenáři musí být jasné autorovo stanovisko.

Ze široka pojatý úvod, jenž se od obecností dostává k hlavní podstatě celé reportáže, u článku „*Válka už je tady*“ (*Reflex 18 / 2004*). Doležal píše o strachu v zemích, kde zuří válečný konflikt, postupuje k teroristickému útoku v Madridu a až následně se čtenář vlastně dozvídá, že žádná válka u nás nepropukla. Reportáž totiž bude věnována zvýšeným

bezpečnostním opatřením na mistrovství světa v ledním hokeji v Praze a Ostravě, jež by mohlo být cílem možného teroristického útoku. Po tomto úvodu a vyjasnění o čem vlastně budeme ve skutečnosti číst, následuje výčet zakázaných věcí, které při sobě nesmí mít návštěvníci Sazka Arény.

„*Odcizení mezi ploty*“ (*Reflex 24 / 2004*) má hned dva úvody. V tom prvním autor popisuje, jak se vlastně vydal psát reportáž o zcela jiném tématu, avšak fámy, které kolem sebe slyšel, ho navedly na nové téma. Vznikla tudíž reportáž pojednávající o skutečném účelu Festivalu Mezi Ploty a jeho odcizení se původním vizím. Druhý úvod je pak již jen sepsáním faktů o festivalu Mezi ploty a informací za jakým účelem je pořádán.

Úvod v následující reportáži je vlastně vyjádřením vlastního Doležalova názoru s moralizujícími prvky na téma, o kterém bude celá reportáž, „*Dětský Coffeshop?*“ (*Reflex 24/ 2004*). Doležal vyjadřuje pohoršení nad samotným prodejem marihuany a ještě více negativně se staví proti prodeji marihuany dětem. Celý úvod je tedy tímto sebevyjádřením, po kterém následuje text vlastní reportáže na téma prodeje marihuany dětem.

Přímo do samotného děje reportáže „*Kůň v plynové komoře*“ (*Reflex 34 / 2004*) nás vtahuje její úvod. Doležal rovnou popisuje situaci na Václavském náměstí, jehož symbol je právě v rekonstrukci „*Na Václavském náměstí pod Národním muzeem je nyní k vidění namísto obvyklého symbolu české státnosti obří hadrový kvádr. Je to textilie natažená na lešení kolem Myslbekovy sochy svatého Václava, sedícího na koni, pod jehož vocasem si dávaly rande generace. Ztělesnění české státnosti vstoupilo do rekonstrukce.*“ Dále je do úvodu vložena zprostředkovaná informace od restaurátora, na jehož výkladu je postavena celá reportáž. Podobné úvody mají poslední dvě reportáže. První z nich „*Standa tě slyší!*“ (*Reflex 46 / 2004*) se vrací do minulosti a rekapituluje události, jež vedly k myšlence napsat tuto reportáž, ústřední osobou v tomto úvodu je Václav Klaus. Ale ani v tomto úvodu Doležal nezapomene vyjádřit vlastní názor. Naproti tomu „*Indonéska džungle v Praze*“ (*Reflex 47 / 2004*) je úvod o událostech, které se teprve přihodí – plánované otevření Indonéského pavilonu v Pražské ZOO. V dalším odstavci úvodu již Doležal prochází zmíněným pavilonem a snaží se své pocity z něj přiblížit čtenáři. „*Podívám-li se však nad hlavu, vidím nad sebou prosklenou střechu. Odněkud ji znám. Jsem totiž věrným divákem Star Treku a střecha pavilónu indonéské džungle nápadně připomíná kopuli kosmické lodi.*“

- **Hovorová slova**

Podle mého názoru čím jsou Doležalovy reportáže tématicky zajímavější, tím méně hovorových či snad vulgárních výrazů se v nich objevuje. Jakoby méně zajímavé reportáže chtěl Doležal udělat přitažlivějšími díky těmto výrazům nebo vlastním vymyšleným slovům. S typy hovorových či vulgárních výrazů se můžeme setkat jen u reportáže „*Dětský Coffeshop?!*“ (*Reflex 24/ 2004*) a u *Je mrtvý vždycky obět' ?* (*Reflex 2/ 2004*) V těchto dvou reportážích čtenář narazí na některé z těchto výrazů: *policie mlčí jak zařezaná, pubertáci co chalstají, zvolání ježíšikriste, sjetost, hulení, berňák, něco onačejšího*. Několik hovorových výrazů se vyskytuje i v reportáži „ *Kůň v plynové komoře*“ (*Reflex 34/ 2004*) *pod vocasem, zvláště blbě a sokl sochy*.

- **Práce s fakty**

Jak už jsem několikrát zmínila, způsob, jakým pracuje Jiří X. Doležal s fakty a komponuje je do svých reportáží, je obdivuhodný. To stejné platí i u následující reportáží. Velká část reportáží v tomto roce je závislá na faktech a autor článku s nimi musí umět pracovat.

V některých reportážích upozorňuje Doležal na fakta, která již mohl čtenář slyšet, či číst z jiných médií, nebo porovnává daný fakt s jiným faktem, o kterém informoval jiný deník či televize. „*Jeho verze se doslovně shoduje s tím, co vyprávěla utajená "svědkyně" NOVY ve zpravodajství 29. prosince.*“ (*Reflex 2 / 2004*) V další reportáži, kde píše poslanci Karasovi, Doležal tvrdí, že sám poslanec nemá žádné pádné argumenty k obhajobě podání trestního oznámení. Sám pak tento fakt dokládá na přetištěné konverzaci, kterou se samotným poslancem vedl. V jiné reportáži Doležal předkládá fakta, která sám získal o cenách marihuany na černém trhu. Nebo přímo cituje z knihy o drogové závislosti. Také reportáž „*Kůň v plynové komoře*“ (*Reflex 34/2004*) je založena na faktech. Na faktech o vzniku sochy, podobě sochy a o způsobu a harmonogramu celé probíhající restaurace. Taktéž je tomu u reportáže o zařízeních sloužících k odposlechům telefonů. Odborných faktografických údajů je v celé reportáži opravdu mnoho a z toho důvodu i sám Doležal na konci reportáže děkuje za odbornou konzultaci jisté firmě.

- **Neobvyklé prvky**

Zajímavým a jistě přínosným prvkem obohatil Jiří X. Doležal poslední reportáž roku 2004. K reportáži „*Indonéska Džungle v Praze*“ (*Reflex* 47 / 2004) připojil Doležal malý ekologický slovníček do kapsy. Ten rozhodně nepůsobí tak, že by se snažil vzdělávat čtenáře, ale je neobvyklým oživením takovýchto typů reportáží, u kterých nemusí být všem čtenářům jasné všechny pojmy.

- **Závěry reportáží**

Závěry reportáží jsou stejně různorodé jak jejich úvody. V některých, jako je tomu u obou reportáží týkajících se přestřelky v nočním klubu, ani žádný zivěr nenalezneme. Pouze v druhé z nich je jako shrnutí použito stanovisko policie a představeny její dosavadní poznatky.

Za celkem podařený považuji závěr u reportáže o poslanci Karasovi. Doležal přímo vyslovuje svoje stanovisko, kritizuje chování poslance a přemítá nad tím, co chce poslanec podobnými kroky dosáhnout. „*Pan poslanec není ochoten obhájit své udání před veřejností přímo. V e-mailovém rozhovoru odpovídá napůl, nepříjemným otázkám se vyhýbá a těžko lze celou kauzu považovat za něco jiného než za snahu oslovit podobnými siláckými gesty ty nejkonzervativnější a nejprostší voliče.*“ (*Reflex* 7/ 2007).

Na vtipný a současně hravý závěr narazíme u reportáže týkající se mistrovství světa v ledním hokeji. Autor si zcela záměrně pohrává se slovy. Během celé reportáže popisuje množství návštěvníků v Sazka Areně a do závěru pak vloží větu, jež by k celé předchozí události logicky neměla vůbec nepatřit, jelikož nezapadá do konceptu chaosu a strachu, jenž se reportáž snažila vyvolat. „*Jedu v neděli, dni klidu, k Sazka Areně večerní Prahou.*“ (*Reflex* 18/ 2004) V závěru pak Doležal zmiňuje první zápas, který proběh a naštěstí k žádnému útoku nedošlo. Sám ale vtipně a s obezřetností přidává poslední větu celé reportáže. „*...jestli se něco semele po uzávěrce tohoto článku, bude tenhle text bohužel out ... A že se něco dříve nebo později stane, víme všichni.*“ (*Reflex* 18 / 2004)

Další a poslední závěr, jenž bych chtěla zmínit je z reportáže „*Dětský coffeshop ?!*“ (*Reflex* 24/ 20004). Doležal v něm shrnuje všechny události, jež se staly, popisuje, co bude nyní s klubem, kde se prodávaly drogy mládeži, po té co byl jeho provozovatel zatčen. Hlavně si však Doležal v závěru neodpustí kritiku muže prodávajícího drogy dětem.

Poslední věta, jež pronesl na konto viníka, je výsměšná a současně i ponižující. „... potřebují na trávě vydělat - a nejlépe pak tím, že si za ni vezmou kapesné od gymnazistů.“ (Reflex 24 / 2002).

3.6. Doležalovy reportáže za rok 2005

Podle témat reportáží, o kterých píše Jiří X. Doležal, se zdá, že rok 2005 byl rokem nejrůznějších zábavných akcí a festivalů. Dokonce Jiří X. Doležal opustil hranice České republiky, odjel do Afriky, ze které si přivezl reportáž plnou autentických dojmů a pocitů.

Ve dvou reportážích tohoto roku, se Doležal ukázal jako nesmlouvavý a nekompromisní novinář, který si nenechá nic líbit poprvé v reportáži „*Singapur nad Pernštejnem*“ (Reflex 10/ 2005), kde se bez ostychu pustil do starosty Novotného a svými otázkami a nebojácným postojem ho zcela vyvedl z míry a koncentrace. Podruhé v reportáži „*Elektrošok a synové*“ (Reflex 13 / 2005), kdy se jistá firma snažila přesvědčit novináře o napsání článku s jejich produkty a to, podle Doležalova názoru, zcela neadekvátním způsobem.

Reportáží vzniklo tentokrát deset a o jejich povedenosti a kvalitě budu hovořit v následujících bodech.

- **Témata reportáží**

Politika, reklamní akce, požár, zábava, kauza, festival, tajuplné společenství, Sahel, adrenalinová akce, festival. To jsou ve stručnosti témata letošních Doležalových reportáží.

Poprvé Doležal nepíše o přímém kriminálním činu, kde by došlo k vraždě, násilnostem, nebo zhářství. Do této kategorie by se však dala zařadit reportáž „*Protokoly v popelnici*“ (Reflex 20/ 2005), kdy bývalá manželka policisty najde v garáži pytel s policejními protokoly, celou záležitost ohlásí, ale televizi Nova. Proč? Bývalý manžel ji několikrát napadl, vloupal se do bytu, vše pokaždé ohlásila na policii, nic se nedělo a manžel dál vykonával službu muže zákona, tak proč se obracet zase na ty, kteří nikdy nic nevyřešili. Reportáž neřeší problém, jak se mohly tajné a zakolkované dokumenty dostat do něčí garáže, ale zabývá se faktem, jak může muž, který očividně není schopný kontrolovat

své emoce, je schopen vykonávat službu u policie. Může, jehož nadřízený ví o všech jeho přestupcích a jeho kolegyně byla s ním, když se vloupal do bytu své bývalé ženy.

Skupina čtyř reportáží popisuje rozličná setkání mládeže, na kterých byl přítomen i Jiří X. Doležal. Jedna reportáž je o setkání novodobých českých skautů, druhá z této skupiny popisuje ročník královéhradeckého Hip Hop Campu, následuje reportáž o průběhu letošního CZ Teku a poslední reportáž je o akci, kde se představily adrenalinové sporty, kterým se věnují především mladí lidé.

Dvě reportáže tohoto roku nás zavedou na Moravu, konkrétně do Bystřice nad Pernštejnem a jejího blízkého okolí, avšak každá z reportáží popisuje zcela odlišnou problematiku. První z bystřických reportáží „*Singapur nad Pernštejnem*“ (*Reflex 10/ 2005*) Představuje čtenářům kroky, které ve svém městě zavádí místní starosta. Doležal uvažuje o tom, že Bystřice po různých starostových nařízeních, podle starostových slov vykonávaných především „pro dobro občanů“ musí být rájem na zemi. Avšak autor je vyveden z míry hned při prvních krocích na bystřické půdě, proto se nenechá ošálit medovými řečmi místního starosty. A hledá, co stojí za všemi starostovými nesmyslnostmi. „*Hrady holt občas hořej*“ (*Reflex 17/ 2005*) je aktuální reportáží o jarním požáru na hradě Pernštejn a především o odhodlání lidí pomoci památku uvést co nejdříve do původního stavu.

Poslední tři reportáže, které v tomto roce zbývají nemají mezi sebou skoro nic společného. „*Elektrošok a synové*“ (*Reflex 13 / 2005*) je krátkou reportáží. Pro novináře z různých magazínů byl připraven zdarma víkendový vzdělávací pobyt, na kterém si měli oživit kroky při poskytování první pomoci, hlavní z přednášek však byla očividnou propagací určitého přístroje určité firmy a apelem na napsání článku o užitečnosti přístroje: „*Nyní potřebujeme Vás, pečlivě vybrané novináře, abyste si na vlastní kůži vyzkoušeli, co všechno první pomoc obnáší, a posléze zpravili Vaše čtenáře, posluchače a diváky, ...*“ (*Reflex 13 / 2005*) . Další z této trojice je reportáží, o prapodivném společenství, jež sdružuje osobnosti z kultury, politiky a vzniklo v roce 2004. Doležal se reportáží snaží odhalit, jaká je situace společenství po roce jeho působení a dochází k překvapujícím závěrům. Někteří členové ani neví co znamená samotný název skupiny, k níž se veřejně hlásí. Poslední reportáž roku 2005, přivádí čtenáře do Afriky. Hlavním námětem je nedostatek vody v africké oblasti Sahelu.

- **Titulky**

Letošní titulky jsou ještě kratší, než tomu bývá u Doležala zvykem. Tvoří je dvě, tři, maximálně čtyři slova. Na druhou stranu jsou však trefné, jednoduché, lehce zapamatovatelné, tedy kromě titulku reportáže „*Ordnung Lumpen Lempli*“ (*Reflex* 26 / 2005). Důležitá je především jejich výstižnost, jednoduchost a propojenost s textem reportáže. To je lehce patrné u následujících názvů „Protokoly v popelnici“, „Hip hop po česku“ nebo u „Extrémní den.“

Vtipně pojat je titulek u reportáže popisující vzdělávací akci pro novináře. Titulek „*Elektrošok a synové*“ (*Reflex* 13/ 2005) je Doležalovým smyšleným názvem firmy, která propagovala elektrošokový kuffík. Proto autor užil slova elektrošok ve spojení synové, což je u nás velmi častá výstavba názvů rodinných podniků či firem.

- **Úvody reportáží**

Všechny úvody reportáží jsou buď vystavěny tím způsobem, že rekapituluji předchozí události, nebo seznamují čtenáře, o čem konkrétní článek bude, popřípadě co je jeho hlavním cílem.

Shrňující úvod je u následujících reportáží „*Singapur nad Pernštejnem*“, „*Rastaskauti*“, nebo u reportáže „*Protokoly v popelnici*.“ Úvod reportáže o požáru hradu Pernštejn je shrňují avšak s malými odlišnostmi. Doležal podotýká, jak ostatní media požár až přehnaně dramatizovala. Pozastavuje se také nad rychlostí oprav a množstvím dobrovolníků, kteří byli ochotni pomoci při úklidu shořelé sýpky. Po tomto prvotním úvodu následuje ten, který rekapituluje dosavadní události.

Úvod u reportáže „*Ordnung Lumpen Lempli*“ je úvodem zas o něco odlišným. Shrnuje dosavadní fakta a v závěru vyslovuje Doležal otázku, na kterou bude hledat odpověď právě v reportáži.

„*Toma se čte Toma, Yaba se bohužel nečte Jebe, Bibi a Tougan piš, jak slyš.*“ (*Reflex* 50/ 2005). Je úvodní větou reportáže o africkém Sahelu. V celém úvodu Doležal popisuje nejrůznější fakta o Africe, ale i fakta, jež se týkají jeho samotného: „*Jako kluk jsem hltal knihy Poušť jde za tvým stádem...*“ (*Reflex* 50/ 2005). Tímto způsobem se k čtenáři dostávají rozličné, informace, zdánlivě zmatené, které mají jen jedno společné poušť - Afrika.

- **Hovorová slova**

U hovorových slov letošního roku platí to stejné, co pro rok předchozí. V reportážích se sice hovorová slova objevují, ale není jich mnoho a Doležal přestal používat vulgární výrazy. Dá se říci, že na každou reportáž případnou průměrně jen tři hovorová slova. U reportáže „*Extrémní den*“ (*Reflex 38/ 2005*) narazíme i na dvě zdobněliny, které se normálně v tomto kontextu nepoužívají. Je to zdobnělina slova brusle – tudíž brusličky, které užívá v kontextu mladého muže, věnujícího se extrémním sportům, který právě na těchto brusličkách provádí riskantní kousky. A dále slovo prkynkáři, jímž jsou označováni ti, co jezdí na skateboardech. V reportážích tohoto roku se můžeme setkat, ale i s následujícími výrazy: *máti*, *cigáro: ty znějí drsně až obhrouble*, *nejhustější rapaři*, *zachlastat*, *pruzení*, což jsou výrazy ze slovníku především dospívající mládeže. Z tohoto soudku, můžeme v Doležalových reportážích zaznamenat i slova cool a in, jež už se však zcela běžně užívají na stránkách našich novin, nebo ve vysílání rádií.

V reportáži „*Protokoly v popelnici*“ (*Reflex 20/ 20005*) užil Doležal místo slova úřední, mezi mnohými lidmi zdomácnělou verzi ouřední.

- **Práce s fakty**

U reportáží předešlého roku, jsme si mohly povšimnout, že většina z nich byla založena na faktech. Tak tomu není u reportáží za rok 2005, velkou část těchto reportáží autor vystavěl na svém vlastním autentickém prožitku, který je zprostředkován čtenáři detailním popisem situace, lidí a i vložením vlastních Doležalových myšlenek. Odstavců, jež by byly čistě faktografické tudíž v tomto roce nenalezneme mnoho. Výjimkou je snad reportáž o africkém Sahelu nebo o hradu Pernštejně, v kterých se kloubí vlastní prožitky propojené s fakty o dané oblasti/ hradu. V jiných reportážích jsou fakta lehce naznačena zaznamenáním reakce obyvatel, nebo citací z pozvánek, policejních protokolů, knih (jež jsou tematicky spjaté s popisovanou problematikou), či textu písně dokládající Doležalovo stanovisko k české hip hopové hudbě.

- **Neobvyklé prvky**

Každá reportáž by měla svého čtenáře vrhnout do děje reportáže, jako by sám danou situaci prožíval a to se díky detailní popisnosti Doležalovi povedlo hned několikrát. Proto

bych zde chtěla tento fakt detailnosti a autentičnosti zmínit. Několik takových popisů je hned u reportáže „Singapur nad Pernštejnem“. „... Zaparkoval jsem auto a upadl.“... „Občané chodili uvážlivým tempem s rozpřaženýma rukama.“... „Těsně před radnicí jsem upadl podruhé.“... „Šourající se důchodci a matky s kočárky, jejichž kola se bořila jako luh, na ledu právě dosahovali průměrné rychlosti kolem dvou kilometrů v hodině.“ Další úžasný popis se Doležalovi povedl v reportáži „ Extrémní den“ (38/ 2005), kde líčí průběh náročného a nebezpečného skoku na kolečkových bruslích, takovým způsobem, že je čtenář napjat celou dobu až do dopadu sportovce na zem.

Další prvek, který Doležal použil jsou řečnické otázky, jež se většinou vyskytují v úvodech jeho reportáží a jsou součástí jakého si zamyšlení před samotnou reportáží. „Jestlipak už mají v té Bystřici neřestmi nerušený ráj na zemi? Neměl by pan starosta radši honit silničáře než zakazovat kouření?“

Na další neobvyklý prvek je možné narazit u reportáže „Elektrošok a synové“ . Doležal přirovnává propagaci elektrošokového kufříku, k propagaci hrnců důchodcům a slova, která pronášel hlavní řečník upravuje do formy pro důchodce a jejich hrnce... „ pečlivě vybrané novináře/vážené seniory, první pomoc/nerez nádoby, čtenáře, posluchače a diváky/příbuzné, známé a sousedy, kursů/hrnců, zachráněný život/uvařený oběd.“ (Reflex 13/ 2005). V reportáži o českém hip hopu se snaží Jiří X. Doležal dokázat, že český hip hop má na tom pravém americkém ještě mnoho dohánět. Aby věřil i ten čtenář, co hip hopovou písničku nikdy neslyšel. Přidává Doležal ke své reportáži celý text českého hip hopového songu.

• Závěry reportáží

Doležalovy závěry reportáží jsou většinou poněkud kratší, ale zato velmi výstižné. Můžeme předpokládat, že u jeho reportáží narazíme buď na závěr, jenž je jakousi úvahou, či zamyšlením, nebo na závěr, jenž nám shrnuje nejdůležitější fakta a informace z celé reportáže.

Jistý typ úvahy v závěru si můžeme přečíst u reportáže „Singapur nad Pernštejnem“ . Autor se podivuje nad chováním starosty a přemýšlí, jestli tamější starosta buď žije ve vlastním bystřickém světě a tam je šťastný, nebo zda – li jsou všechny jeho činy jen kroky, jak svoji osobu nejrychleji medializovat. Poslední větou se Doležal podivuje, jak se člověk s takovými názory mohl, od jejich posledního setkání, udržet nejen na židli starosty, ale být zvolen i místním senátorem.

Úvahový závěr je i u reportáže o skautech. Doležal zjistil, že dnešní skauti už nevyznávají staré tradice a v jejich řadách se objevují nejrůznější skupinky mladých lidí. Avšak a to dokládá ve svém závěru. Do závěru totiž vložil vlastní malý příběh, jenž se mu přihodil a který je dokladem skautského specifika, které bychom u jiné skupinky mládeže nejspíš těžko hledali. „*Když jsem se vrátil k autu, zjistil jsem, že jsem ho zapomněl zamknout. Auto stálo celé odpoledne, viditelně odemčené, na liduprázdném a opuštěném improvizovaném parkovišti na louce u lesa. Přesto ho nikdo nevykradl. Inu skauti ...*“ (Reflex 19 / 2005).

Jednoduše vyřešil Doležal závěr u reportáže o požáru na hradě Pernštejně. První část závěru je autentickým popisem z místa požáru. Pak, když se schyluje ke konci reportáže Doležal píše: „*Pernštejn patří mezi nejzachovalejší hrady u nás zejména proto, že nebyl nikdy ve své historii dobyt. Ani letošním požárem.*“ (Reflex 17 / 2005) Těmi to dvěma optimistickými větami je celá reportáž ukončena. A stačilo uvést pouze historický fakt a současné vítězství nad živlem.

Rekapitulací vzniklých škod, kriminální činnosti, zranění, případů otravy alkoholem a užití většího množství drog končí reportáž o CzTeku, jež měla být důkazem toho, že technaři si umějí svoji akci zorganizovat, zabezpečit a posléze uklidit. Tento důkaz Doležal opravdu přináší, jelikož množství napáchaného zla bylo opravdu, na tak velkou akci minimální. Značně přímý závěr od rozhořčeného Doležala je použit v reportáži o propagační akci pro novináře. Doležal zde shrnuje, co všechno mu bylo proti srsti, v jednání dané společnosti. A především upozorňuje na fakt, že daná firma, nejenže nabízí produkt pro běžné občany zcela neúčinný, ale je hned několik firem na našem trhu, které se tímto prodejem zabývají, tudíž nejde o žádný originální nápad. Stačí první dvě věty závěru a je jasné, že Doležala prezentace výrobku opravdu nezaujala. „*Pak byl pro ostatní účastníky oběd, pro mne odjezd. Nesnáším, když ze mě někdo dělá vola, a nemám na podobné korupční komerční prezentaci co pohledávat.*“ (Reflex 13 / 2005).

To, že některé reportáže nepotřebují speciální závěr dokládá reportáž „*Sahel znamená břeh*“ (Reflex 50/ 2005). Autor popisuje vývoj republiky Burkina Faso, který ukončuje konáním posledních demokratických voleb a to je i samotný závěr celé reportáže.

3.7. Doležalovy reportáže za rok 2006

Jiří X. Doležal pracuje snad podle nějakého vzoru, což se projevuje na počtu jeho reportáží v jednotlivých letech. V pravidelných vlnách se v jeho tvorbě vyskytují období, kdy čtenář doslova musí v týdeníku Reflex hledat Doležalovy reportáže. Na druhou stranu jsou zde i roky, kdy Doležal publikuje skoro v každém čísle týdeníku jednu reportáž. Tak tomu bylo i v roce 2006, kdy se celkový počet reportáží vyšplhal až k číslu devatenáct.

Reportáže nejsou pouze reakcí na to, co se děje u nás, ale opět máme šanci přečíst si několik reportáží ze zahraničí. Tři Doležalovy zahraniční reportáže tohoto roku jsou z Afriky, kde byl Doležal na služební cestě v roce 2005 a získal zde náměty na reportáže i pro následující rok. Jedna reportáž pochází z Bulharska, kde nám Doležal zprostředkovaně představuje tuto zemi, která se chystá na vstup do Evropské unie.

Velká většina Doležalových reportáží je aktuálně spjata s událostmi, jež se v daném období odehrály, proto zajisté není Doležal jediným novinářem zabývajícím se danou problematikou. Doležal sám ve svých textech využívá citace, či informace, s nimiž jako první přišla jiná média. Opět v jedné z reportáží narazíme na Doležalovu osobní frázi, laskavý čtenář. Většina z letošních reportáží hýří bohatou popisností, jež v některých případech bývá doplněna o autentické zážitky propojené s Doležalovým humorem. „*Byl to hajzlík privátní, kachličkovaný, voňavý, a přesto jsem odtud málem vyšel vlastním trusem pomazán. Dělalji to totiž jinak.*“ (Reflex 20 / 2006).

- **Témata reportáží**

Tematické pole Doležalových reportáží, je i v tomto roce poměrně široké. Tři reportáže pochází z černé Afriky. Prostřednictvím nich se nám Doležal pokouší přiblížit každodenní život v Africe, tudíž se jedná o reportáže, jež jsou plné popisných detailů a drobných maličkostí. Hlavními tématy těchto reportáží je návod, jak přežít, skutečný život ve větší africké vesnici. Téma poslední z nich je o nalezištích zlata a o české zahraniční pomoci, jak začít s novou, bezpečnější těžbou.

Další početnou skupinou jsou reportáže, jejichž hlavním námětem jsou zvířata. Jedná se buď o reportáže, které popisují byrokratické a zbytečné papírování při chovu a převozu exotických zvířat. Nebo je to reportáž o povinném čipování psů v Praze, jenž svým čtenářům přináší zcela autentické pocity po implantaci čipu, ale i obtíže, které čip působí po

delší době. Autenticita je zde stoprocentně zaručena – Jiří X. Doležal si čip sám implantoval pod kůži. Následující zvířecí reportáž se zaměřuje na krokodýly, jako symbol nebezpečí a jisté smrti při střetnutí s člověkem. Poslední z této skupinky je kriticky zaměřená reportáž o práci ČIŽP (České inspekce životního prostředí).

Trojici následujících reportáží spojuje lidský motiv, který je hlavním námětem těchto reportáží. Reportáž „*Za slumy legální*“ (*Reflex 9 / 2006*) je záznamem toho, jak prožívají svůj den bezdomovci z Prahy a radou, jak se máme chovat, aby nás neobtěžovali. Naproti tomu reportáž „*Fanoušci, buďte hodní!*“ (*Reflex 37 / 2006*) je o projektu britské rady, jejíž hlavním cílem byla snaha, mezi fanoušky různých fotbalových klubů rozšiřovat respekt. Trojici uzavírá reportáž z Ústí nad Labem, kdy se kraj nedomluvil s místním provozovatelem autobusové dopravy, což mělo za následek dopravní kolaps v dané lokalitě, poté, co autobusy přestaly ze dne na den jezdit. Reportáž především zaznamenává, jak tato situace postihla samotné obyvatele kraje, kteří jsou závislí na autobusové dopravě.

V roce 2006 napsal Doležal reportáž, která má zcela jednoznačně pouze informační charakter. Je to reportáž o světovém jaderném arzenálu, reagující na proběhnuvší jaderný test v Severní Koreji. Nebo duchařská reportáž s názvem „*Věřím v jedno věda*“ (*Reflex 19 / 2006*), odhalující řádění poltergeist v Bobrové u Velkého Meziříčí. Článek přináší stanovisko i českých vědců. Ti jednou prohlásili a zařadili řádění poltergeist do kategorie duchovna, tudíž se o tyto případy nezajímají a nepřipouští si ani možnost jiného vysvětlení.

• Titulky

Letošní titulky rozdělím do dvou skupin. Do té jedné si dovolím zařadit titulky, jež nám prozradí, nebo jen napoví, o čem daná reportáž bude. Do druhé však budou patřit titulky, po jejichž přečtení těžko poznáme, či málo kdy uhodneme, čeho se týkají.

Po tomto rozdělení bych do první skupiny zařadila tyto titulky: *Pár dnů v Torobě*, *Malé psy čipy tlačí*, *Přežít v černé Africe*, *Fanoušci buďte hodní*, *Bulharsko kráčí do EU*, *Kdyby všechny bomby světa a Můžu vás zmlátit, prosím?* Titulky této skupiny nám sami o sobě přináší jaký si druh informace, který je odvozen od tématu celé reportáže.

Do druhé naopak patří následující titulky: *Buďte hodný na Kerouše!*, *Za slumy legální*, *Atentát na chudé*, *Hňap!*, *Zbrojí pas na žabu*, *Pomalé mýto*. Tyto titulky nás také o něčem informují, avšak čtenář, nemá sebemenší představu, co se mu skutečně snaží autor sdělit. Celý titulek pochopí až po přečtení reportáže.

Ty titulky, které jsem vynechala, stojí na rozhraní tohoto rozdělení. Obecně však lze o letošních titulcích podotknout, že jsou ve většině případů delší, než v předchozích letech a také se zde vyskytuje více titulků, jenž nám hned na začátku reportáže vnuknou představu o samotném tématu reportáže. Dva titulky tohoto roku se obrací přímo k čtenáři, jako by vyžadovali, nějakou reakci nebo způsob jednání. Jsou to titulky: *Bud'te hodný na Kerouše!*, *Můžu vás zmlátit, prosím?*

- **Úvody reportáží**

Pro většinu reportáží tohoto roku je typický shrnující úvod. Doležal rekapituluje dosavadní situaci tak, aby na ni mohl v následujícím textu navázat.

Jako by krátkým příběhem a popisem toho, co dělal sám, Doležal začíná první reportáž tohoto roku. *„Mnozí zbohatlíci si jezdívají na víkend zařadit do Paříže nebo Londýna, ti nejzdegenerovanější pak do Amsterodamu. Já strávil pár dnů včetně soboty a neděle v nepříliš frekventované vesnici Toroba V BURKINA FASU.“* (*Reflex 1/ 2006*). V jiném úvodu, kde Doležal rovněž zvolil shrnující úvod je reportáž o psím čipování. Tento obecný, shrnující úvod, který je napsán formou otázky: *„Zaznamenali jste na billboardech reklamu na označení psů čipem?“* Je dále obohacen o autorovo rozhodnutí nechat si psí čip implantovat a popisem, jak tato implantace probíhá u psů, čehož byl svědkem u své fenky Kačenky.

V reportáži *„Železná Sparta: Dnes zabij negra! .“* (*Reflex 17 / 2006*), se čtenáři v úvodu odkrývá témata, kterým se bude věnovat celá reportáž. Jako první větu celé reportáže zvolil Doležal hádanku: *„Hádejte, jak daleko od budovy Policejního prezidia může být neonacistická hospoda!“* Na tuto nadhozenou otázku pak odpovídá v závěru celé reportáže: *„Podle měření na serveru mapy.cz je mezi vchodem Policejního prezidia a vchodem do neonacistické hospody přesně dvě stě osmdesát metrů.“* (*Reflex 17 / 2006*)

Další typ úvodu je použit v reportáži věnující se krokodýlům. V úvodu se Doležal snaží charakterizovat krokodýla a poukazuje na fakt, lidského strachu z tohoto zvířete. Následně přináší popis videa, které koluje po internetu. Na videu je zaznamenán japonský cirkusák, jenž při vystoupení s krokodýlem přišel o ruku.

Posledním typem úvodu v tomto ročníku, je takový, díky němuž se k nám hned na začátku reportáže dostávají faktografické údaje. Takto nám Doležal v reportáži (*Reflex 11/ 2006*) definuje a objasňuje pojem rozvojové pomoci.

- **Hovorová slova**

Opět se budu opakovat, ale hovorových, či vulgárních slov značně ubývá s počtem a především s kvalitou Doležalových reportáží. Proto vybírám jen pár z toho malého množství pro ilustraci: debil, hnusný svět, vykoksovaný Turek za volantem, hajzl papír, mimoidnost, pařaň, autobusák, sírovat, nebo smažka.

V reportážích za tento rok však čtenář narazí na další, vlastní Doležalovo slovo, tím je želvodělec a jemu podobné slovo plazodělec. Slova mají charakterizovat ty, co chovají želvy či plazy a jsou odvozeny od slova zemědělec.

- **Práce s fakty**

Je těžké vystavět reportáž bez faktografických podkladů a Doležalovy reportáže jsou samozřejmě podloženy fakty. V tomto roce, však více než v těch předchozích, jsou fakta podpořená vlastními Doležalovými pocity ze situací, poznatky o daných problematikách. A jakoby spíše Doležalovy vlastní prožitky nabývaly důvěryhodnosti díky faktům a ne naopak. Fakta jsou v jeho reportážích neodmyslitelně důležitým prvkem, ale důležitější je pro Doležala vlastní prožitek, jenž je fakty doplněn a umocněn.

Všechny reportáže obsahují faktografický materiál odvíjející se od tématu, o kterém daná reportáž pojednává. V roce 2006 se vyskytují dvě reportáže, které jsou z velké části postaveny pouze na faktech. *Kdyby všechny bomby světa (Reflex 42/ 2006)*, reportáž přinášející podrobnosti o světovém atomovém zbrojení, čtenářům odkrývá faktografické informace o prvních atomových bombách, o americké a sovětské soutěži ve zbrojení v období Studené války až po současné pokusy severokorejců sestrojít silnou – účinnou jadernou bombu. A reportáž *Hňap! (Reflex 13/ 2006)*, jejímž hlavním hrdinou je krokodýl. V reportáži se dozvíme o vztahu starověkých Egyptanů k tomuto zvířeti, o bozích v podobě krokodýla a další fakta vypovídající o krokodýlu, jako o mytologickém tvor. Právě tyto informace jsou základem celé reportáže.

- **Neobvyklé prvky**

V tomto bodě bych se chtěla zmínit, pouze o jednom neobvyklém momentu, který může čtenář zaznamenat při čtení letošních reportáží. Tento moment je však zcela výjimečný

díky své neobvyklosti. V reportáži, která se věnuje čipování psů, se Doležal za účelem napsání opravdu důvěryhodné a autentické reportáže, rozhodl sám očípovat. A jelikož, podle jeho vlastních slov, byl vyhozen od všech veterinářů, které navštívil, rozhodl se tento zákrok udělat sám, při asistenci fotografa Petra Jedináka, který celé čipování zaznamenával. „... čip je pod kůží bez náznaku bolesti a celá operace trvá chvilku, i když to dělá psycholog a k tomu pózuje na objektiv. Čip jsem si šlehl do předloktí -místo je svou citlivostí plně srovnatelné s citlivostí kůže psa, či spíše: moje předloktí má na bolest nižší vnímavost než kůže malého psa.“ (Reflex 3/ 2006)

Díky vlastnímu očípování se však reportáž dostává do zcela nové roviny. Z roviny pouhé popisnosti, k čemu je čip dobrý a jakým způsobem se naši domácí mazlíčci čipují se Doležal díky minioperaci dostal úplně někam jinam. Nyní sám srovnává a pozoruje, jak se rána hojí a hlavně, jaké problémy čip pod kůží působí. To je hlavním tématem této reportáže, která je doplněna o diskuzi čipování malých psů. „Po několika dnech s čipem však mohu, přes nepřítomnost jakéhokoliv zánětu, otoku a bez viditelných stop na kůži, konstatovat, že čip "tlačí" a jeho přítomnost je často přítomna ve vědomí“. (Reflex 3/ 2006)

- **Závěry reportáží**

S ohledem na počet reportáží, které Doležal napsal v tomto období, jsem se rozhodla popsat každý závěr zvlášť, jelikož je velmi těžké vyvodit jakékoliv zobecnění. Každá reportáž má svůj vlastní, pro ni specifický závěr a proto jsem se uchýlila k tomuto kroku.

Pár dnů v Torobě (Reflex 1/ 2006)

V tomto závěru Doležal krátce popisuje čtenářům, jak odjel z Afriky. Poslední větou shrnuje co udělá po příjezdu domů. Doležal doplňuje reportáž posledním souslovím, vyjadřující skutečné nadšení a na stránkách novin často se nevyskytující hovorovým: móóóc hezky.

Malé psi, čipy tlačí (Reflex 3/ 2006)

Je reportáží, v jejímž závěru uplatnil Doležal svoje zkušenosti s čipováním a obrací se dopisem na komisi pro týrání zvířat, aby se začala čipování zabývat a apelovala na zrušení vyhlášky. Tento dopis je použit jako závěr celé reportáže, s upozorněním pro čtenáře, že také oni mohou danou žádost podpořit.

Bud'te hodný na Kerouše! (Reflex 7 / 2006)

Shrnující výsměšný závěr, který nám přináší tato reportáž si na mušku bere celou inspekci životního prostředí. V závěru Doležal rekapituluje, jak přísně inspekce postupuje u jednotlivců (tyto příklady byly v textu reportáže), ve zcela bizarních situacích si však sama neumí udělat pořádek na svém vlastním pracovišti, což odhalil právě Doležal. Ironií tohoto odhalení je fakt, že mu předcházelo Doležalovo předvolání na inspekci, ohledně chovu jeho exotických želv.

Přežít v černé Africe (Reflex 8 / 2006)

Prostřednictvím tohoto závěru Doležal čtenářům ještě jednou představuje svoje pocity z africké džungle. A přidává i krátké zamyšlení, co mu toto dobrodružství přineslo. V krátkých, výstižných větách radí, jak se v džungli zachovat a přežít.

Za slumy legální (Reflex 9 / 2006)

Závěr je vlastním zamyšlením autora nad bezdomovectvím, poté, co s bezdomovci prožil několik dnů. Nabízí však také Doležalovu vlastní odpověď na otázku, jak bezdomovcům, kteří o žádnou resocializaci nestojí, pomoci.

Na Klondike do Afriky (Reflex 11/ 2006)

Je použit závěr rekapitulující všechna důležitá fakta, na něž čtenář narazil již v článku. Závěr hodnotí projekt, kterým Češi pomáhali Afričanům. Doležal se pozastavuje nad tím, proč tento úspěšný projekt končí. Nad tím, už však Doležal nehodlá polemizovat a nechává odpověď na samotných čtenářích. Aby si udělali ještě detailnější obrázek, na úplný závěr je přidán text: „Komu vlastně pomáháme?“

Hňap ! (Reflex 13/ 2006)

Závěr se obrací na Krokodýlí farmy a jejich přínos v záchraně krokodýlů. Nejzajímavějším prvkem na celém závěru je přidání rad, jak se dohodnout s krokodýlem, jenž pocházejí z knihy o žralocích, neboť je autor považuje za méně nebezpečné, než jsou krokodýlové.

Každý guru žáka najde (Reflex 15 / 2006)

Závěr reportáže je věnován příběhu člověka, kterému se díky New Age obrátil život k lepšímu. Doležal popisuje, jak s onou osobou sedí v jeho domku a z muže sálá pohoda, přívětivost a životní elán. Detailním popisem se tato pohoda prostřednictvím Doležalův popis dostává až k nám. Celý závěr reportáže je nabyt optimismem a životním klidem.

Zbrojí pas na žabu (Reflex 16 / 2006)

První část tohoto závěru je plná Doležalových smyšlených slov typu plazodějec, krajtodějec a točí se kolem chovu těchto zvířat. Na úplný závěr však Doležal vložil odstavec, jímž říká to stejné, jako v odstavci v úvodu: uzákoněné vyhlášky o exotických zvířatech stejně nikdo nedodrží. Tímto zopakováním už řečeného dosáhl zdůraznění celé informace.

Železná Sparta: Dnes zabij negra! (Reflex 17/ 2006)

Závěr této reportáže vypovídá mnohé o práci České policie, hlavně o neschopnosti zahájit nějaké pátrání, aniž by k němu dostali podnět. Reportáž je o nacistické hospodě, jenž byla doupětem největších pražských nacistů. *„Podle měření na serveru mapy.cz je mezi vchodem Policejního prezidia a vchodem do neonacistické hospody přesně dvě stě osmdesát metrů. Tiskový mluvčí policie mi sdělil, že o věci nevěděli, ale kolegy z protiextremistického mimořádně zaujala a budou se jí věnovat.“* Způsob, jakým Doležal formuloval tento závěr, nenese v sobě žádné přímé soudy, avšak každý čtenář pochopí, kam tímto závěrem Doležal míří.

Věřím v jednoho Věda (Reflex 19 / 2006)

Závěr shrnuje přístup vědců k problematice poltergeist. Doležal ke své reportáži použil materiál rozhovoru televize NOVA s českým vědcem o dané problematice. Tento výrok se zcela zamítavě stavěl k tomuto tématu, aniž by se skupina vědců na místo řádění poltergeist vydala. Proto Doležal v samotném závěru prosí ostatní vědce, aby daný problém zdokumentovali.

Bulharsko kráčí do EU (Reflex 20 / 2006)

Tento závěr popisuje vlastní Doležalovy zážitky. Jak na samotného autora působí Bulharsko, které by se mělo stát právoplatným členem Evropské unie. Z Doležalova závěru vyplývá, že je spíše proti vstupu než pro vstup Bulharska do EU. Pádné argumenty předkládá i čtenáři v celé reportáži.

Atentát na chudé (Reflex 33 / 2006)

Přináší v závěru výčet problémů, které čtyřdenní výpadek autobusové dopravy na Ústecku způsobil. Reportáž, je ukončena autorovou úvahou, v níž Doležal doufá, že za tuto nechtěnou izolaci obyvatel Ústecka bude někdo potrestán.

Fanoušci, buďte hodní (Reflex 37 / 2006)

Je reportáží o nesmyslném projektu, jenž si kladl za cíl usmíření a vzájemné respektování fanoušků fotbalových týmů. Závěr nám přináší rozuzlení projektu, které bylo spíše jeho krachem, než sběrem hodnotných dat. Doležal k samotnému závěru nemusel nic přidávat, popis celé akce stačí k vytvoření si vlastního názoru.

Mrtví, nebo živí? (Reflex 38 / 2006)

Závěr této reportáže je Doležalovou úvahou o tom, co způsobil jeden ochranář památek a jakých rozměrů může celá kauza dosáhnout. Doležal přímo a bez kliček vyslovuje svůj názor spjatý s touto problematikou.

Kdyby všechny bomby světa (Reflex 42/ 2006)

Je reportáž končící Doležalovým zamyšlením, co nastane po zkoušce severokorejské pumy a kam až toto zbrojení může dojít. Autor nezapomněl, jelikož je tato reportáž postavena na zprostředkovaných faktech, uvést zdroje, z kterých čerpal.

Pomalé mýto (Reflex 43 / 2006)

Závěr této reportáže je vystaven na stejném principu jako u reportáže 16 / 2006. Autor v závěru opět opakuje a tím zdůrazňuje poznatek, který už byl v dřívě v průběhu reportáže vyřčen.

Charta a láska zvítězily (Reflex 48 / 2006)

Závěr této reportáže na své čtenáře dýchne nadějí a očekáváním něčeho dobrého. Doležal jemně a detailně popisuje, jak se jeden ze signatářů Charty stal starostou v malé vsi poblíž polských hranic.

Můžu vás zmlátit, prosím? (Reflex 50 / 2006)

Celé vyústění této reportáže je poněkud nadnesené. Doležal se obrací na příslušné orgány jmenované v textu s prosbou, co musí podniknout, aby veřejně mohl mlátit koho se mu zachce a za tyto své činy nebyl potrestán. A právě v závěru jsou odpovědi daných institucí přepsány a doplněny o autorův autentický komentář. *„Sklaplo mi. Několik krátkých luzných chvil, kdy jsem se kochal představou beztrestného bití státních úředníků, pominulo, a mně nezbylo než čelit tvrdé realitě. Než se obléknout do policejní uniformy, to raději nechám „ty své“ úředníky nezmlácené.“*

3.8. Doležalovy reportáže za rok 2007

Ročník 2007 je zatím posledním, ve kterém můžeme srovnávat veškerou Doležalovu reportážní činnost v průběhu jednoho roku. Na období 2007 připadá celkem dvanáct reportáží širokého tematického zaměření. Jedenáct reportáží popisuje události a zajímavosti, které se odehrávají na našem území. Jedna zahraniční reportáž vtáhne čtenáře do Egyptské Gízy, kterou putují společně s Doležalem.

Několik letošních reportáží vzniklo závisle na agendě. Je to reportáž o orkánu Kyrill, dále reportáž reagující na uzavření útulku pro exotické zvířectvo, k jehož uzavření pomohl bulvární deník Aha! a záznam protinacistické demonstrace. Nebo reportáž s názvem *„ Já jsem matka boží“*, jehož téma jako první odkryla MF Dnes. S ostatními tématy letošního roku, přichází Doležal sám, jsou to především věci, které ho zaujaly, nebo příběhy, kterým se média věnovala již dříve a Doležal se k jejich tématům po nějaké době vrací.

- **Témata reportáží**

Díky letošním tématům reportáží putujeme z Egypta, přes pražskou demonstraci, Krušné hory poničené orkáнем do Kašperských hor, kde místní ani ministerstvo nejspíše nikdy nedovolí těžbu zlata. V letošním roce je opět patrný široký rozsah témat, o kterých si Doležal dovolí psát. V tomto roce jsou témata tak odlišná, že nenajdeme dvě reportáže, jež by se věnovaly jednomu samému tématu.

První reportáž tohoto roku popisuje protidrogové léčebny. Hlavním tématem jsou především ty léčebny, které sic mají pozitivní výsledky, však nemají vyškolený personál, a tudíž nedostávají žádné státní peníze. Za ní následuje reportáž popisující škody po orkánu Kyrill, které měl možnost Doležal vidět na vlastní oči při tiskové konferenci Ministerstva životního prostředí, jež byla svolána právě do míst nejvíce zasažené přírody orkáнем. Za Kyrillem pokračuje Doležal reportáží o nevydařeném projektu začlenění romského obyvatelstva do policejních složek.

Po těchto reportážích následuje trojice negativně působících reportáží. První reportáž s názvem „*Špinavá slina*“ (Reflex 13/2007) je o uzavření útulku pro zvířata, ke kterému došlo jen díky lidskému nepřátelství a zlobě mezi lidmi. Další reportáž nás přivádí mezi Romy, do rodiny Červeňákových. Jedno dítě z této rodiny bylo zneužíváno pedofilem, druhé někdo zavraždil. Doležal se vypravuje do míst, kde rodina bydlí a shledává, že je štěstí, že ostatní děti jsou ještě na živu, vzhledem k okolnostem a podmínkám, ve kterých žijí. Poslední z této trojice reportáží pojednává o konci – smrti squattingu v Čechách.

V dalších reportážích se dozvídáme, jaké těžkosti v sobě skrývá povolání uměleckého řemeslníka. V jiné zas o devatenáctileté dívce, která si přezdívá Matka Lasana a vnáší mezi lidi lásku a pochopení.

Když už v tomto roce chybí reportáž se skutečnou kriminální zápletkou, našel si Doležal alespoň náhradní téma v demonstraci nacistů, proti kterým se postavila taková přesila protidemonstrantů, že neonacistům nezbylo nic jiného než vzít nohy na ramena a prchnout do bezpečí.

V posledních třech reportážích jsme seznámeni se skutečnou podobou Egyptské Gízy, ne jen tou, která je známá všem turistům, kteří se pohybují po bezpečných částech města.

O snaze skupinky geologů těžít zlato v Kašperských horách a o plánované vyhlášce, jež by nastolila ekologickou tajnou službu si můžeme přečíst v jiné reportáži tohoto roku.

- **Titulky**

A myslí to dobře, Kalamita není katastrofa, Úřad, nebo ulice, Špinavá slina, Děti na odpis, Konec Squattingu v Čechách, Jak se mají řemesla, Já jsem matka boží, Zlatokopové pod Kašperkem, Pravidla nenávisti, My s hvězdou, Tajný agent s papouškem. To jsou titulky všech reportáží Jiřího X. Doležala za rok 2007. Jsou to, jak je pro Doležalovy titulky typické maximálně spojení čtyř slov. Většinou v titulcích nenarazíme ani na sloveso. I když se to třeba na první pohled a při prvním přečtení nemusí zdát, všechny titulky souvisí s textem, ke kterému náleží. Jejich výstižnost, si čtenář uvědomí, právě až po přečtení celé reportáže.

Titulky za tento rok, jsou na první pohled nic neprozrazující, málo který z nich nám dá najevo námět reportáže, kterou uvádí. Za trefné z letošních Doležalových titulků považuji právě ty nejkratší : *Špinavá slina, Děti na odpis.* Tyto titulky přesně vystihují téma a pozadí celé reportáže. Jimi, hned v úvodu autor ukazuje, že se bude jednat o reportáž ze skutečného života, která odhalují druhou - zlou stránku lidství.

- **Úvody reportáží**

Čtenář má, díky Doležalovi, opět možnost narazit na rozličné typy úvodů reportáží. Shrnující úvody, jsou však nejčastějším způsobem, jak začít reportáž. Za „netradičně“ vytvořený úvod považuji ten u reportáže „*Kalamita není katastrofa*“ (*Reflex 5/2007*) . V této reportáži, bych očekávala, že Doležal začne rekapitulovat situaci, kdy se přes Českou republiku přehnal orkán Kyrill. Doležal však začíná psát o tom, jak informace z jiných médií byly přehnaně přitažené za vlasy a pouze server aktuálně.cz informoval o celé věci realisticky.

Reportáž o začlenění Romů do řad městské policie, je krátkou Doležalovu úvahou, o tom, jak se toto začlenění v jednom městě bez jakékoliv finanční podpory povedlo. V druhém ani s podporou ne. Až po tomto, čtenáři, který není seznámen se situací daných měst, nic neříkajícím úvodu, přichází shrnutí a vysvětlení.

V reportážích o rodině Červeňákových a o uzavření útulku, je použit úvod rekapitulující dosavadní fakta obohacen i o tzv. human touch: „...*paní Věra AladsazováPříbylová, je v tom nejlepším slova smyslu šílená. Celý její život je službou zvířat. Útulek provozuje od roku 1996 a během té doby mimo jiné zdědila rodinný dům,*

prodala jej za dva a půl miliónu korun a za utržené peníze útulek dva roky financovala. Sama přitom bydlí v maringotce zaparkované v útulku.“ (Reflex 13 / 2007)

U jiné reportáže Doležal popisuje, jak ho určité téma zaujalo a proto se na dané místo vydal zjistit, kde je pravda. Jedná se o Reportáž „*Já jsem matka boží!*“ (Reflex 32 /2007), jejíž hlavní hrdinky matka a dcera se žijí jako bohyně a dostaly od dárce finanční dar v hodnotě 1 milion euro. V úvodu Doležal shrnuje, co při svém pátrání zjistil a co mu zůstalo utajeno.

Reportáž „*Zlatokopové pod Kašperkem*“ (Reflex 43 / 2007) naproti tomu začíná slovy, jakoby uzmutými z nějaké pohádky: „*Příběh, jež zde budu vyprávět, nemá jasného konce a ani není jasné...*“

Poslední zajímavý úvod začíná obecnými větami o místech, která jsou turisticky atraktivní, která méně. Po těchto obecnostech se dozvídáme, že se Doležal vydal do Egypta, Gízy. Poté následuje autorův popisný autentický text s jakými pocity, za jakým účelem do města přijížděl. Úvod je napsán velmi optimisticky, avšak až v samotném textu se postupně Doležalovy pocity z města proměňují a chladnou.

- **Hovorová slova**

Doležal ještě více zredukoval používání hovorových a vulgárních slov. Tudiž v některých reportážích je zcela marné tyto slova hledat. V jiných najdeme dvě až tři. To je v tomto roce maximum, které můžeme objevit. Omezil se jen na své nejoblíbenější výrazy typu: dostat přes držku, nabít huby, které používá především v reportážích věnovaných neonacistickým demonstracím.

Další Doležalovo často používané sousloví zní: byrokratická buzerace. Ani v roce 2007 nesmí chybět Doležalovo sousloví, kterým se obrací na čtenáře a které najdeme skoro v každém roce. V reportáži Tajný agent s papouškem (Reflex 48/2007) , se objevuje v této podobě: „*Laskavý čtenář si jistě vzpomene na causu...*“

- **Práce s fakty**

V letošním ročníku reportáží nenajdeme jedinou reportáž, která by měla pouze informativní charakter a skládala se čistě jen ze zpracovaných faktů. Každá reportáž je samozřejmě podložena fakty, ty jsou však zakomponovány do textu a umocněna, v některých případech dovysvětlena samotným prožitkem autora, tak je tomu například u

reportáže přinášející svědectví z egyptské Gízy.

Fakta také mohou být podpořena účastníky situace, o které se píše, např. „*Zlatokopové pod Kašperkem*“ (*Reflex 43/ 2007*) V této reportáži jsme seznámeni jak s fakty, tak i s názory jaké mají na vzniklou situaci zúčastněné strany.

Fakta však také mohou být dokázána, nebo spíše vyvrácena příkladem. Tak jak je tomu u reportáže „*Úřad , nebo ulice?*“ (*Reflex 12/ 2007*). Doležal začal ve své reportáži popisovat projekt o začlenění romského obyvatelstva do policejních složek. Mělo se jednat o pěti měsíční kurz, kde by se Romům dostalo příslušného vzdělání. Celý projekt však musel být odvolán, jelikož se do projektu nezařadil ani jeden Rom z České republiky. Vzápětí však Doležal přináší úplně jiný příklad. Příklad z Ústí nad Labem, kde Romové v pořádkových službách pracují již několik let a to, aniž by byl vyhlášen nějaký speciální projekt na jejich zařazení a socializaci.

- **Neobvyklé prvky**

Bohužel, musím podotknout, že v tomto ročníku se neobjevuje žádný obzvláště výrazný prvek, o kterém by se dalo zmínit na tomto místě. Všechny reportáže mají klasickou výstavbu textu a jsou obohaceny o autentické zážitky a popisy autora.

- **Závěry reportáží**

V závěrech letošních reportáží Doležal buď shrnuje, již řečené informace, jež je možné dohledat v textu. Tímto způsobem je vystavěn závěr například u reportáže o orkánu Kyrill. Autor shrnuje své poznatky o Kyrillovi a přichází s novým zjištěním, které získal díky tomu, že se dostal do postižených míst: „... *Není to však škoda na „lese“, ale „v lesní výrobě“.* ...“ (*Reflex 5 / 2007*)

Závěr také bývá kratší autorovou úvahou se snahou najít řešení tématu, o které je probíráno v reportáži. Tento závěr je patrný u reportáže „*Děti na odpis*“ (*Reflex 18/ 2007*). Doležal konstatuje, že dvěma poznamenaným dětem z rodiny Červeňákových nikdo nepomůže. Dumá a doufá však, že se brzy změní přístup na ministerstvu sociálních věcí, aby bylo takovýmto drastickým případům zabráněno.

Některé reportáže letošního roku jsou zakončeny řečnickou úvahou, či zvoláním. Řečnickou otázku Doležal použil v reportáži „*Úřad nebo ulice?*“ (*Reflex 12 / 2007*) Řečnickou otázkou s nadsázkou se obrací na někoho, kdo by napsal metodickou příručku,

po vzoru Ústí nad Labem tak, aby i v jiných městech věděli jak na Romy. Naopak závěr s podotknutím či zvoláním je v reportáži „*Konec Squattingu v Čechách*“ (*Reflex 20 / 2007*), kterou autor končí zvoláním. „*Squatting je mrtev.*“

Závěr může být i něčí citace. Tímto způsobem končí reportáž o zlatokopech. Když jim ministerstvo zamítne žádost : „*Půjdeme k soudu!*“ (*Reflex 43/ 2007*) Přímá citace je v tomto případě výstižnější, než kdyby se Doležal snažil tuto větu vyjádřit vlastními slovy.

Tyto čtyři typy závěrů jsou s drobnými obměnami použity ve všech Doležalových reportážích tohoto roku.

4. DOLEŽALOVY REPORTÁŽE V PRŮBĚHU OSMI LET

Jiří X. Doležal se pohybuje na české mediální scéně od roku 1991 a patří k výrazným novinářům v naší zemi. Mnohým spoluobčanům se dostal Doležal do povědomí především díky svým názorům a snahám o legalizaci marihuany. S tím souvisí i „Doležalova“ soutěž, která je od roku 2004 pořádána na stránkách časopisu Reflex. Reflex Cannabis Cup, je soutěží o nejkrásnější foto rostliny konopí setého vypěstované na území České republiky. Jiní si jeho texty spojují s tématy o bezdomovcích, squatterech či Romech a to je důvod proč Doležal vyvolává dojem kontroverzního novináře.

Doležalovy reportáže prošly v průběhu sledovaného období jistými změnami. Avšak nelze hovořit o obratu v stylu psaní o devadesát stupňů. Od reportáží v jejichž popředí stáli především Romové, které se tematicky točily kolem násilí, nebo popisovaly demonstrace anarchistických skupin, se Doležal postupně posunul k reportážím, v jejichž námětech detailněji zpracovává osudy lidí. Lidský faktor hraje v Doležalových reportážích hlavní roli.

Doležal se postupně ve své tvorbě přešel k reportážím, jež jsou zpracovány více detailněji. Důraz je kladen na popis jednotlivostí a sebemenších detailů, jenž dodávají reportáži na autenticitě. Změnila se i atmosféra, jež reportáže vyvolávají. Čtenář, již nemá pocit, že prostřednictvím reportáže chce Doležal dosáhnout rozruchu, či na sebe strhnout pozornost. Doležal upozorňuje na konfliktní situace, či naznačuje možnost řešení vzniklých problémů.

Ve sledovaném osmiletém období je Doležal autorem celkem osmdesáti reportáží, které vyšly na stránkách tištěného týdeníku Reflex. Z tohoto čísla je většina reportáží o domácích tématech a pouze šest o tématech ze zahraničí. Jelikož autor nepřispívá do tohoto periodika pouze svými reportážemi, píše mimo komentáře, zabývá se kauzami, není počet reportáží, ke sledovaným rokům rozložen rovnoměrně.

Doležalovy reportáže jsou čtivým záznamem obyčejných věcí kolem nás. Díky detailnímu zpracování a vystižení jejich podstaty se stávají zajímavými a přitažlivými. S velkým počtem námětů přichází Doležal nezávisle na ostatních médiích. Avšak druhá skupina reportáží se věnuje aktuálním, či právě proběhnutým událostem. Doležal pak tedy pracuje s tématy, jež se objevují i v ostatních médiích (reportáže věnující se anarchistickým a proti anarchistickým demonstracím, reportáže o povodních, reportáže s kriminální zápletkou či reportáž o požáru hradu). Pohybujeme se ve sféře publicistiky, tudíž je zpracování těchto reportáží logicky odlišné od zpracování zpravodajského. Doležal se snaží přinést čtenáři

něco nového a neobvyklého, jelikož by asi s obyčejným příběhem u čtenářů, kteří jsou touto informací zahlceny z jiných periodik neuspěl. Doležal se většinou nevěnuje hlavní zápletce, snaží se odhalovat a odkrývat okolnosti, jenž vedly k problému,, rozkrývá pozadí příběhu a předešlý vývoj událostí, nebo analyzuje a pátrá po důsledcích, jenž daná událost způsobila a jak poznamenala své okolí.

Témata Doležalových reportáží se nijak výrazně neproměnila, již na začátku sledovaného období byla jejich tematická základna bohatá, avšak s přibývajícimi léty se ještě rozrůstá. Od roku 2000 se také v každém ročníku objevovala zpracování reportáže s kriminální tematikou, tak tomu však nebylo v posledních dvou letech. Za charakteristická témata pro Doležalovy reportáže lze považovat: festivaly, neonacistické protesty, reportáže o přízrůbivých Romech, či o zákonech na ochranu zvířat.

Titulky Doležalových reportáží nezaznamenaly v sledovaném období žádnou změnu. Doležal svoje reportáže uvádí krátkými titulky, které se skládají z maximálně pěti slov. Mnoho z jeho titulků neobsahuje sloveso. Doležalovy titulky podávají jen částečnou informaci, jenž je čtenáři objasněna až v textu reportáže.

Pro své úvody do reportáží autor užívá nejrůznější vstupy. Avšak po celou dobu analýzy Doležalových reportáží je nejčastějším typem shrnující úvod. Pomocí něho je čtenáři představeno pozadí námětu reportáže. Tento způsob úvodu, je pro čtenáře velmi čitelný a jasný. Autor také velmi často kombinuje tento typ úvodu, jako by s krátkým příběhem.

Doležalův styl se proměnil hlavně z pohledu používání hovorových či vulgárních výrazů. Od prvních reportáží, které jen hýřily nejrůznějšími hovorovými spojeními se u konce sledovaného období dostáváme k reportážím, jenž žádná vulgární či hovorová slova neobsahují, avšak tím neztrácejí na čtenářské kvalitě. Doležal vyměnil tyto výrazy, za hlubší popis a kvalitnější práci s fakty. Fakta jsou lépe zpracovanější do samotného příběhu reportáže a tvoří s ní jednotný celek, jenž se volně a nenásilně dostává k čtenáři.

Závěry reportáží se od shrnující formy postupně dostaly k více rozmanitým způsobům zpracování. Doležal v posledních číslech magazínu Reflex končí svoje reportáže krátkými úvahami, řečnickými otázkami, či opakováním slov použitých v úvodu. Závěry jsou tudíž více různorodé a odvíjí se od popisované problematiky. Ve všech osmdesáti reportážích jsou však závěry krátké, výstižné a trefné.

Doležalovy reportáže se s postupem času stávají méně útočnými, avšak jsou psány preciznější formou. Autor je schopen za jeden rok vyprodukovat velké množství reportáží, avšak tím reportáže neztrácejí na kvalitě. Doležal se totiž přesunul do stádia, ve kterém

svým čtenářům dodává zajímavé kvalitní články, doplněné jeho autentickým pohledem na situaci.

ANOTACE

Práce teoreticky mapuje reportážní tvorbu Jiřího X. Doležala v týdeníku Reflex. Zaměřuje se na reportáže, které byly otištěny v týdeníku v rozmezí let 2000 až 2007 včetně.

Teoretická část se obecně věnuje reportáži, jako publicistickému žánru. Část praktická je rozdělena podle sledovaných osmi roků, ve kterých reportáže vznikaly. Doležalovy reportáže jsou následně hodnoceny v bodech: tematického zaměření, titulků, úvodů reportáží, hovorových slov, neobvyklých prvků a závěrů reportáží.

Práce si klade za cíl zmapování a popsání charakteristického stylu Jiřího X. Doležala při tvorbě reportáží pro týdeník Reflex a jeho proměn ve sledovaném období. Práce sleduje, zda autor píše o tématech, která jsou prezentována i v jiných médiích, nebo zda přichází s vlastními tématy.

JMENÝ SEZNAM

Citováno z:

Bech- Karlsen 2, 5, 7

Bartošek 5

Čechová 3, 4

Emery 8

Halada 9

Osvaldová, Lábová 2, 3

Osvaldová, Halada 4

Osvaldová 7

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura:

Bech- Karlsen Jo. – Být přítom: Reportáž jako metoda a žánr, Universitetsforlaget, Oslo, 1991

Burton, Jirák – Úvod do studia médií, Barrister a Principal, Brno, 2001

Bartošek, J.- Úvod do studia žurnalistiky, Olomouc, 2001

Čechová M. – Stylistika současné češtiny, SVI, Praha, 1997

Disman, M. – Jak se vyrábí sociologická znalost, Karolinum, Praha, 2002

Emery M., Emery E. – The Press and America an inerpretative history of the mass media, Allyn a Bacon A Simon a Schuster Company, USA, 1996

Kol.autorů, Halada J. – Sympozium o životě a díle E. E. Kische ke 120. výročí jeho narození, Karolinum, Praha 2005

McQuail, Denis – Úvod do teorie masové komunikace, Portál, Praha 1999

Osvaldová, Lábová – Zpravodajství v médiích, Karolinum, Praha 2001

Osvaldová, Halada – Encyklopedie praktické žurnalistiky, Libry, Praha 1999

Pelková, M. – Osm reportáží v časopise Reflex, rukopis Fss, Brno 2005

Vlašín Š.– Slovník Literární teorie, Československý spisovatel, Praha, 1984

Štorkán, K. – Publicistické žánry, Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1980

Štorkán, K. - O reportáži prakticky i teoreticky, Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1985

Magazíny:

Reflex ročník 2000 , číslo: 4, 9, 10, 14, 18, 24, 27, 33, 35, 37,48

Reflex ročník 2001, číslo: 4, 14. 16. 19, 21, 25, 37

Reflex ročník 2002, číslo: 5, 9, 14, 25, 27, 30, 34, 36, 37, 39, 41, 43, 46, 47, 50

Reflex ročník 2003, číslo: 3, 11, 35

Reflex ročník 2004, číslo: 2, 4, 7, 18, 24, 34, 46, 47

Reflex ročník 2005, číslo: 10, 13, 17, 19, 20, 26, 35, 36, 38, 50

Reflex ročník 2006, číslo: 1, 3, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 33, 37, 38, 42, 43, 48, 50

Reflex ročník 2007, číslo: 3, 5, 12, 13, 18, 20, 28, 32, 43, 45, 46, 48

Reflex 14/ 2000: Tomáš Feřtek, Causa Jiří X. Doležal

Elektronické zdroje:

www.reflex.cz k 10.5.2008

www.zurnalistika.cz/?p=17 k 10. 5. 2008 B. Osvaldová

ffakt.ukmedia.cz/absolvent-psychologie-jiri-x-dolezal-redaktor-casopisu-reflex - 42k -

k 10.5.2008

